

**OKSEKØDSSKANDALEN:
AU FINDER FEJL I 34
UD AF 55 RAPPORTER**

SIDE 6

**LÆSERINDLÆG:
RINGE SIKRING
MOD VILKÅRLIGE
AFSKEDIGELSER**

SIDE 18

ph.d.-trivsel
TEMA
Side 11-17

**Uklare krav og
pligtarbejde presser
ph.d.-studerende**

SIDE 16

AU FINDER FEJL I 34 UD AF 55 RAPPORTER

Aarhus Universitet har gennemgået 55 DCA-rapporter og konkluderer, at der er kritisable fejl i tre, men eksperter kritiserer AU's undersøgelse for at være mangelfuld. Side 6

ph.d.-trivsel
TEMA
Side 11-17

KÆMPE FORSKEL PÅ OMFANGET AF PLIGTARBEJDE

Nogle ph.d.er skal undervise 840 timer, mens andre kan nøjes med blot 150 timer.

RINGE SIKRING MOD VILKÅRLIGE AFSKEDIGELSER

Forhenværende professor Ulrik Jørgensen kritiserer, at universiteter kan afskedige forskere uden at give dem en saglig og faglig begrundelse.

KORT NYT

Nye krænkelsesregler på KU. Forskningsreserven er fordelt – primært til grøn forskning. Forskningsminister understreger forskernes uafhængighed over for ministerkolleger. **4**

AU FINDER FEJL OG MANGLER I DCA-RAPPORTER

Aarhus Universitet retter nu fejl og mangler i 34 ud af 55 rapporter fra Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, men eksperter kritiserer gennemgangen for at være mangelfuld. **6**

FOND DROPPER KRAV OM INDLEJRING

Danmarks Grundforskningsfond vil fra 2021 ikke længere kræve, at universiteterne skal fastansætte forskere fra grundforskningscentre. **8**

PLAN FOR FAGSAMMENLÆGNINGER PÅ HUM-KU MÅ GÅ OM, SIGER FÆLLES-TR

Det centrale afsnit i målplanen manglede, da de ansatte blev præsenteret for udkastet, siger Peter Birkelund Andersen. **10**

KÆMPE FORSKELLE PÅ PH.D.-VILKÅR

Ph.d.-studerende har vidt forskellige vilkår for deres forskningsprojekt, da mængden af pligtarbejde varierer. **11**

FORMAND FOR DM VIDEN VIL DISKUTERE PH.D.ERNES ARBEJDSPRES

Olav W. Bertelsen mener, at de akademiske fagforeninger skal drøfte vilkårene for forskeruddannelsen. **13**

FLERE UNDERSØGELSER VISER PH.D.-STRESS

De fleste ph.d.er arbejder mere end 37 timer, og arbejdsmængden påvirker dem negativt, viser DM-undersøgelse. **14**

PSYKOLOG: FÅ TALT OM PROBLEMERNE

Forventningerne til ph.d.-projektet bliver ofte skruet unødvendigt højt op, siger erhvervspsykolog. **15**

VIS DIT PH.D.-PROJEKT: HVORNÅR HAR MAN GJORT NOK?

Tóra Djurhuus skriver ph.d. om imperium-nostalgiernes blandt Brexit-tilhængerne, men et år inde i projektet nager tvivlen stadig om, hvorvidt projektet er godt nok. **16**

LÆSERINDLÆG: DE AFSKEDIGEDE MIG, FORDI DE KUNNE

Ulrik Jørgensen beskriver forløbet omkring sin afskedigelse fra Aalborg Universitet, som han mener udstiller, hvor vilkårlig magtudøvelsen er blandt universitetsledere. **18**

MÅNEDENS FOTO: OPRØRET FRA HONGKONGS UNIVERSITETER

De studerende fører an i voldsomme protester mod stigende kinesisk indflydelse. **22**

STUDERENDE LÆRER STUDERENDE AT SKRIVE

På SDU har man succes med at bruge ældre studerende som skrivevejledere. **24**

DEBAT: FORSKNINGENS SERVICISERING

Hvorfor skal videnskaben styres af politik og økonomi, spørger debattørerne. **26**

NAVNE

Nye udnævnelser, priser og bevillinger. **28**

MEDIER AMOK I SEXFORSKNING

Sex sælger, også når det handler om et dybt seriøst forskningsprojekt. **32**

Medlemsblad for DM's universitetsansatte (ULA), DM's forskningsinstitutions ansatte, Djøfs universitets- og forskningsansatte (UFO) under Djøf Offentlig. Løsaabonnementer: IDA, Pharmadanmark, Psykologforeningen.

Bladets leder skrives af repræsentanter for universitets- og sektorforskningsafdelingerne i DM og Djøf. Bladets leder udtrykker fælles holdninger.

Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Ansvarshavende redaktør:

Jakob Elkjær (je@dm.dk).

Redaktionelle medarbejdere:

Red. leder Claus Baggersgaard (cbl@dm.dk), journalist Lasse Højsgaard (lah@dm.dk).

Øvrige henvendelser:

Sekretær Sidse Rølle Jakobsen (srj@dm.dk).

Redaktionens adresse:

Forskerforum, Peter Bangs Vej 30, 2000 Frederiksberg, telefon: 38 15 66 55.

Oplag: 8.200 eks.

Udkommer 9 gange om året den første uge i hver måned.

Øvrige adresser:

DM, Peter Bangs Vej 30, 2000 Frederiksberg, tlf. 38 15 66 00.

Djøf, Gothersgade 133, PB 2126, 1015 Kbh. K, tlf. 33 95 97 00.

Grafisk Produktion: OTW A/S.

Næste udgivelse: 30. januar 2020

Af Olav W. Bertelsen, formand for DM Viden, FTR på AU

Forny forskeruddannelsen nu!

Mange af os fastansatte tænker givetvis tilbage på ph.d.-tiden som et paradis, hvor vi i tre år kun skulle tænke på én ting, nemlig vores projekt. Desværre passer vores erindring ikke med den virkelighed, stipendiaterne oplever i dag.

Dette nummer af Forskerforum stiller skarpt på ph.d.-stipendiaternes liv på landets universiteter. Der tegner sig et generelt billede af stress og mistrivsel. Hvad er grunden, og hvad kan vi gøre?

Uklare mål og forventninger skaber usikkerhed. Hvad er godt nok til afhandlingen, og hvad er godt nok til at komme videre i karrieren? Når man er i konstant konkurrence om fremtidige stillinger, legater osv., bliver det, trods universiteternes behjertede forsøg på formelle beskrivelser, svært at overbevise sig selv om, at man gør det godt nok.

Dertil kommer, at karriereperspektivet opfattes ganske snævert, fordi de fleste af os lider af en slags Stockholmsyndrom, hvor vi er blevet ét med universitetskarrieren. Mange stipendiater er slet ikke klar over, at der er attraktive karrieremuligheder uden for universitetet.

Stipendiaterne står i et krydspres med en række krav, der ikke nødvendigvis spiller positivt sammen med ph.d.-projektet. Der er 840 timers pligtarbejde, og der er krav om indsamling af 30 ECTS-kursuspoint. For mange bliver der i praksis kun to år til projektet. Dertil oplever mange krav om at publicere på måder, der ikke nødvendigvis spiller godt sammen med projektet. I et så presset program risikerer udlandsopholdet også at blive næsten ubærligt.

Man kan læne sig tilbage og mene, at det er godt med et hårdt selektions-

pres på ph.d.-populationen. De bedst egnede overlever, og fanden ta'r de sidste. Desværre er det ikke god brug af ressourcerne – hverken de offentlige eller de enkelte menneskers. Langt de fleste ph.d.er ender andre steder end på danske og udenlandske universiteter, det er godt for samfundet, og derfor kan man ikke bare selekttere til universitetskarrieren.

Der er brug for klarere normer for og institutionalisering af vej-

“ Det vil også være gavnligt, hvis vi i forskningsmiljøerne lærer omverdenen bedre at kende og får en bedre forståelse af, hvordan kvalifikationer i universitetsverdenen kan reformuleres og omsættes i noget, der er forståeligt og relevant i virksomheder og offentlige institutioner.

ledning om karriere og udvikling med et tydeligt løbende perspektiv på hele karrierevejen. Det vil også være gavnligt, hvis vi i forskningsmiljøerne lærer omverdenen bedre at kende og får en bedre forståelse af, hvordan kvalifikationer i universitetsverdenen kan reformuleres og omsættes i noget, der er forståeligt og

relevant i virksomheder og offentlige institutioner.

Der er brug for en gennemgang af de mange forskellige krav, der stilles til stipendiaterne. Det skal sikres, at kursuskravene faktisk bidrager konstruktivt ind i ph.d.-projektet, og at de bidrager til, at stipendiaterne udvikler et godt og brugbart fagligt netværk.

Vi bliver også nødt til at kigge på pligtarbejdet. Mange institutter har et legitimt behov for ph.d.-stipendiaternes arbejdskraft, da budgettet ellers vil blive belastet med ansættelse af andre undervisere. Man kan imidlertid helt relevant spørge, om 840 timer er for meget. Det er det klart for nogle, hvor det for andre kan være et behageligt afbræk i ugens aktiviteter at komme hen og gennemgå opgaver i et introducerende kursus med en flok førsteårsstuderende. Pointen er, at belastningen varierer, og at den for mange er for stor og for uoverskuelig.

Med globaliseringsmidler og skolegørelse i starten af 90'erne ændrede forskeruddannelsen karakter. Alt blev sat i system, for at universiteterne kunne overkomme at administrere det store antal ph.d.-projekter. Nu ser vi bagsiden af medaljen med udbredt mistrivsel blandt ph.d.-stipendiaterne. Derfor er der brug for en gennemgribende analyse og revision af forskeruddannelsen. En sådan revision bliver ikke nem, for den kommer blandt andet til at påvirke fordelingen af undervisningsopgaver, øge vejledningsopgaverne for de fastansatte, opprioritere stipendiaternes rettigheder og sætte spørgsmålstejn ved, om der er ressourcer nok til det antal ph.d.er, vi har i dag.

Det er et fælles ansvar, og der skal handles nu!

KU vedtager nye krænkelserregler med understregning af akademisk frihed

Efter en lang, heftig debat er ledelsen, medarbejderne og de studerende på Københavns Universitet blevet enige om et nyt sæt regler for håndteringen af krænkende adfærd.

De oprindelige retningslinjer om mobning og seksuel chikane fra juni 2018 skabte hurtigt ballade, efter at de blev vedtaget. Specielt sætningen "Det er medarbejderens eller den studerendes oplevelse af at have været udsat for krænkende adfærd, der er udgangspunktet" satte sindene i kog.

Det førte til en diskussion af, om en krænkelser virkelig er et spørgsmål om, hvad en enkelt person føler, eller om der ikke snarere bør være objektive kriterier for, hvad der er tilladt. Debatte handlede også om ytringsfriheden, retssikkerheden og den akademiske frihed. Kunne en underviser fx ikke længere bruge politisk ukorrekte udtryk i sin undervisning, selvom det var fagligt relevant, hvis det virkede krænkende på en minoritetsgruppe?

Det endte med, at universitetets hovedsamarbejdsudvalg (HSU) i januar 2019 bad det personalepolitiske udvalg

(PPU) om at genoverveje retningslinjerne. Efter en høringsproces, hvor der kom 26 svar fra råd, udvalg, institutter, medarbejdere, Studenterrådet og universitetets studenterambassadør, har HSU godkendt den reviderede version den 23. oktober.

I de nye regler er sætningen om, at oplevelsen af at være krænket er udgangspunktet, fjernet. I stedet henviser KU til Arbejdstilsynets generelle vejledning om krænkende adfærd, men heri står der: "Det er uden betydning, om handlingerne er udtryk for ubetænksomhed eller et decideret ønske om at krænke. Det er personens oplevelse af de krænkende handlinger, der er central".

Så reelt er intet altså ændret hvad det angår. Til gengæld beskrives det mere detaljeret, hvordan universitetet håndterer krænkende handlinger. Ledere skal fx som det første afdække omstændighederne bag en melding om krænkende adfærd. Først senere kan det komme på tale at igangsætte en regulær sag.

Regelsættet fastslår, at KU ikke accepterer – og at studerende og ansatte har

ret til at sige fra over for – mobning, seksuel chikane eller andre adfærdsformer, som krænker, men det er også blevet skrevet ind, at KU værner om ytringsfrihed og akademisk frihed som bærende værdier for forskning og uddannelse.

Rektor Henrik C. Wegener, der er formand for HSU, udtaler i en nyhed på KU's hjemmeside, at debatten viser, at emnet er vanskeligt at håndtere, men at man har forsøgt at balancere de forskellige hensyn.

"I HSU har vi lyttet til de bekymringer, som er blevet affødt af tidligere formuleringer. Vores interne høring har været værdifuld, fordi den har sat gang i vigtige lokale diskussioner om krænkende handlinger, der er afgørende for at skabe en inkluderende kultur. I HSU er der enighed om, at de reviderede retningslinjer har balance mellem hensynet til den akademiske frihed og det gode arbejds- og studiemiljø", siger han. ■

INTERNT BREV I REGERINGEN: Myndigheder skal respektere forskernes uafhængighed

Uddannelses- og forskningsminister Ane Halsboe-Jørgensen har udsendt et internt brev til fire ministerier, hvori hun indskærper, at offentlige myndigheder skal respektere forskernes uafhængighed, når de bestiller undersøgelser på fx universiteterne. Det skriver Jyllands-Posten.

I brevet opfordrer ministeren sine ministerkollegaer i Sundhedsministeriet, Miljø- og Fødevarerministeriet, Transportministeriet og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til at sende budskabet videre til de rele-

2 milliarder kroner fordelt til forskning – størstedelen til den grønne omstilling

Folketingets partier er blevet enige om fordelingen af de godt 2 mia. kr. i forskningsreserven i 2020, hvoraf 1,5 mia. prioriteres til grøn forskning inden for blandt andet omstilling af landbruget, miljøvenlig transport og bæredygtige byer for at nå målet om 70 pct. reduktion af udledningen af drivhusgasser i Danmark i 2030.

Det fremgår af aftalen, at partierne er enige om, at der er behov for en bred forskningsindsats inden for alle videnskabelige hovedområder og på tværs af videnskabelige områder. Det kan også omfatte forskning i de samfundsmæssige forandringer, som følger heraf, fx håndtering af internationale konflikter afledt af klimaforandringer mv., fremgår det af aftaleteksten.

De i alt 1.542 mio. kr., der er afsat til den grønne omstilling, fordeles med 340 mio. kr. til Danmarks Frie Forskningsfond til fremme af forskernes egne originale ideer og til at styrke vækstlaget af forskere og opbygge kapacitet. Under Innovationsfonden er der afsat 629 mio. kr. til brede, sammenhængende og langsigtede indsatser inden for energi, klima, landbrug, transport, natur og miljø, byer og samfund samt adfærd.

Desuden er der afsat 336 mio. kr., 111 mio. kr. og 78 mio. kr. til tre udviklings- og demonstrationsprogrammer inden for henholdsvis energiteknologi, miljøteknologi og grøn udvikling.

Forskning i CO₂-lagring ved henholdsvis DMI og GEUS er prioriteret med 40 mio. kr., 6 mio. kr. går til pilotprojekter i bæredygtigt design og arkitektur, og forskningsportalen Videnskab.dk får 2 mio. kr. til at udbrede kendskabet til og forståelsen for den grønne forsknings samfundsmæssige betydning.

David Dreyer Lassen, bestyrelsesformand for Danmarks Frie Forskningsfond, roser politikerne for ikke at have blandet sig meget detaljeret i, hvad pengene skal bruges til at forske i.

“Det er rigtig positivt, at politikerne har lyttet til, at den bedste kvalitet i forskningen fremmes gennem brede opslag. Det handler også om forskernes risikovilje. Det skal være sådan, at ideerne kan finde vej til pengene, og det er helt rigtigt set at åbne op for en bred indsats, der kan omfatte alt fra forskning i klimaadfærd og grønne nationalregnskaber til nye teknologiske løsninger”, udtaler han i en pressemeddelelse.

For at hele forskningsreserven ikke skal gå til den grønne omstilling, har

Foto: Philip Davali/Ritzau Scanpix

Uddannelses- og forskningsminister Ane Halsboe-Jørgensen (S) præsenterer aftalen om fordelingen af forskningsreserven med forligspartierne i Uddannelses- og Forskningsministeriet onsdag d. 6. november.

forligspartierne afsat 383 mio. kr. til initiativer inden for, hvad de kalder en balanceret forskningsindsats.

236 mio. kr. går til Danmarks Frie Forskningsfond til at støtte excellent forskning baseret på forskernes egne ideer. Innovationsfonden skal fordele 137 mio. kr. til forskning i bedre sundhed og nye teknologiske muligheder – herunder kunstig intelligens – og så er der afsat 10 mio. kr. til at videreføre Grundtvig Centerets arbejde.

DM roser, at forligspartierne afsætter flere midler til fri forskning, at der er et bredt forskningsfokus i den grønne omstilling, og at der er større fokus på ligestilling og talenter. ■

vante myndigheder under ministerne.

“Forskningsfrihed er vigtigt, forskningsintegritet er vigtigt, og det at kunne fungere som forsker uden at blive presset og truet er enormt afgørende for, at vi kan stole på forskningen – både når der er private sponsorer, og når man har med myndigheder at gøre”, siger Ane Halsboe-Jørgensen til Jyllands-Posten.

Universitetsrektorerne har ifølge brevet på et møde med ministeren nævnt, at de har oplevet, “at forskningens

uafhængighed har været under pres i forbindelse med samarbejde med centraladministrationen”. Ane Halsboe-Jørgensen har besluttet at nedsætte et udvalg, som i samarbejde med universiteterne skal undersøge, hvordan sager som oksekødssagen på Aarhus Universitet kan undgås i fremtiden.

Anders Bjarklev, formand for Danske Universiteter, udtaler, at det er dejligt, at ministeren er opmærksom på, at forskernes uafhængighed skal respekteres til enhver tid. Han siger, at der er en oplevelse af, at der er et pres.

Heine Andersen, professor emeritus ved Københavns Universitet, udtaler, at det er på høje tid, at politikerne siger til embedsmændene, at de skal lade være med at udøve pres på forskerne.

“Der er absolut behov for sådan et brev. Man kan undre sig over, at det ikke er blevet afsendt for meget længe siden. Det har været kendt, at der udøves forskellige former for pres fra myndigheder, embedsmænd og så videre. Den simple løsning er at sige, at det skal de holde op med”, siger han. ■

DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug – har hovedkvarter på AU Foulum øst for Viborg.

AU finder fejl og mangler i **34 ud af 55 DCA-rapporter** – kritisable fejl i 3

Aarhus Universitet har gennemgået 55 rapporter, som DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug – har udgivet i samarbejde med eksterne parter. I mere end halvdelen er der fundet fejl, der nu må rettes. Ekspertter kritiserer gennemgangen for at være mangelfuld.

En intern undersøgelse på Aarhus Universitet har afsløret, at den omstridte oksekødsrapport, som AU måtte trække tilbage, fordi den var delvist skrevet af de landbrugsorganisationer, der var med til at betale for den, langt fra er det eneste tilfælde, hvor det ikke har været deklareret grun-

diget nok, hvordan samarbejdet med erhvervsinteresser er foregået, og hvem der har betalt for hvad.

AU har gennemgået 55 rapporter udgivet af DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug – de sidste fem år, hvor forskerne har haft eksterne samarbejdspartnere, og i 34 tilfælde har

universitetet fundet, hvad man kalder mindre fejl og mangler.

For eksempel er finansieringen nævnt, men ikke tilstrækkeligt grundigt, eksterne medforfattere er anført, men deres bidrag er ikke tydeligt nok deklareret, og eksterne parter er takket, uden at man kan se deres bidrag eller

rolle i forbindelse med forskningsprojektet. De 34 rapporter er derfor nu blevet suppleret med et digitalt indstik med en beskrivelse af samarbejdets karakter, skriver AU i en pressemeddelelse.

Kritisable fejl i tre rapporter

I tre rapporter er manglerne så alvorlige, at Kurt Nielsen, prodekan for videnudveksling på fakultetet Science and Technology, kalder dem kritisable.

I ét tilfælde er det fx ikke deklareret i rapporten, at en af forfatterne er fra SEGES, der er en del af landbrugets interesseorganisation Landbrug & Fødevarer.

I to andre tilfælde anføres det ikke, at den eksterne styregruppe har haft mulighed for at kommentere rapporten, og hvilke ændringer det har affødt. I den ene af dem mangler der forord, så man ikke kan se finansiering og samarbejdspartens rolle i projektet.

“Det er vigtigt at understrege, at det er kritisabelt, når der kan sås tvivl om vores integritet og armslængde. Samarbejdet har ikke været transparent nok, og så sætter man som forsker ikke et tilstrækkeligt værn op om sit arbejde. Alt er nu tydeligt deklareret, og vi lærer af det. Det må ikke ske igen. Det er dog også vigtigt for mig at understrege, at forskerne står fuldt på mål for deres metoder, resultater og konklusioner”, udtaler Kurt Nielsen.

Det må ikke smutte

Olav W. Bertelsen, fællestillidsrepræsentant på AU og formand for DM Viden, hæfter sig først og fremmest ved, at der ikke er fundet fejl i forhold til selve indholdet i det, der er gennemgået.

Han er enig i, at den manglende deklARATION i en række af rapporterne er kritisabel, både de tre, universitetets opgørelse fremhæver, og nogle af dem, der senere er fremhævet i pressen. Men han hæfter sig også ved, at der er meget stor variation.

“Der er også mange småfejl, der heller ikke burde være der. Det må ikke smutte, men mange forskere vil – hvis de er helt ærlige – kunne finde mange tilsvarende ting i deres egen produktion”, siger Olav W. Bertelsen.

Som eksempel på noget mere bagatelagtigt nævner han en rapport om aktuel minkforskning, som er en samling af indlæg fra en temadag målrettet branchen. Her er en af fejlene, at det fremgår af kolofonen, at Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri var rekvirent på rapporten, hvilket ikke var tilfældet.

“Jeg vil anbefale alle forskere at læse de digitale indstik til rapporterne og se, hvad der er rettet. Det er en god måde at lære, hvor opmærksom du skal være på detaljerne, når du samarbejder med eksterne parter”, siger han.

Olav W. Bertelsen slår fast, at det ikke skal opfattes som et forsvar af det, der er foregået. Det er ikke længere nok, at det faglige er i orden, når man samarbejder med omverdenen, og det må forskerne acceptere, siger han.

“Vi er nødt til at være opmærksomme på det her. Det er vanskeligt og irriterende at skulle være så præcise, men så snart der er penge involveret, skal der være en klar kontrakt, en klar beskrivelse af, hvordan samarbejdet er foregået, og al kontakt med dem, der har givet pengene, skal journaliseres. Det bliver megabesværligt, men der er intet at gøre”, siger han.

Utroværdig undersøgelse

Heine Andersen, professor emeritus ved Københavns Universitet og forfatter til bogen “Forskningsfrihed – Ideal og virkelighed”, kritiserer derimod undersøgelsen for at være uigennemskuelig, mangelfuld og problematisk.

Han får støtte fra Vagn Lundsgaard Hansen, professor emeritus på DTU og tidligere medlem af Nævnet for Videnskabelig Uredelighed, og Alex Dubgaard, der er lektor emeritus i miljø- og klimaøkonomi på Københavns Universitet.

De tre kritiserer i Dagbladet Information AU for 1. at undersøge sig selv, 2. at undersøgelsen bygger på forskernes egne forklaringer og ikke på en egentlig gennemgang af rapporterne og 3. ikke at have offentliggjort nogen dokumentation for undersøgelsen og dens metode.

De mener også, at universitetets skellen mellem “alvorlige” og “mindre” fejl og mangler er problematisk og i strid

med “den danske kodeks for integritet i forskning”.

“Når man ser på flere af rapporterne i den mindre alvorlige kategori, så er det en helt misvisende betegnelse. Jeg mener, at der i flere af de rapporter, hvor der er afdækket fejl, som universitetet kalder mindre væsentlige, er tale om ret alvorlige fejl”, siger Heine Andersen til Information.

Han nævner som eksempel, at eksterne samarbejdspartnere i en række tilfælde har fået lov til at komme med rettelser til rapporterne før publicering, men det oplyses i mange tilfælde ikke, hvad der konkret er blevet ændret eller tilføjet.

Konstitueret dekan Lars Henrik Andersen udtaler til Information, at undersøgelsen er foretaget af rådgivere fra dekanatet, som har spurgt forskerne på DCA, hvorvidt problemerne i oksekødsrapporten også var at finde i andre rapporter. Han understreger, at rådgiverne ikke selv har læst rapporterne og tjekket efter eventuelle fejl. Han forklarer det med, at AU ville have processen skudt i gang så hurtigt som muligt, så man hurtigst muligt kunne få overblik og rette op.

AU på vej med tiltag

Prodekan Kurt Nielsen konkluderer, at der ikke har været en tilstrækkelig klar systematik i forhold til indgåelse af kontrakter med eksterne parter.

“Det skal være en integreret del af processen omkring eksternt samarbejde, at der bliver indgået en kontrakt, som fastlægger rammerne for samarbejdet og tydeliggør forskernes uafhængighed til og med publicering. Det må vi konstatere ikke har været tilfældet hidtil, og det indskærper vi nu over for alle, at vi skal være konsekvente med”, siger han.

AU vil også indføre et system, hvor kommentering fra eksterne parter lægges åbent ud sammen med mailkorrespondancen i forbindelse med forskningsprojekterne.

Desuden skal kvalitetssikringen af DCA's publikationer være mere ensartet, og man arbejder på at udvikle en form for manual/guideline, der skal gøre det nemmere at få forskerne til at værne om deres forskningsintegritet. ■

Fond **dropper krav** om fastansættelse af forskere fra grundforskningscentre

Danmarks Grundforskningsfond vil fra 2021 ikke længere kræve, at universiteterne skal tilbyde at fastansætte forskere, for at fonden vil yde støtte til et grundforskningscenter.

Danmarks Grundforskningsfond (DG) ændrer nu politik og skrotter det såkaldte indlejningskrav, når fonden bevilger penge til nye grundforskningscentre – kaldet Centers of Excellence.

Hidtil har forventningen været, at universiteterne skulle tilbyde at fastansætte to forskere fra et center i løbet af bevillingsperioden, men det bliver droppet fra næste ansøgningsrunde med frist i 2021, fortæller fondens direktør, Søren-Peter Olesen.

“Vi bevilger penge til forskning og vil ikke blande os i universiteternes drift”, siger han og fortsætter: “Institutionerne bestemmer selv, hvem de vil ansætte, og fremover forventer vi blot, at de stiller med det stærkeste hold af fastansatte, når de søger hos os”, siger han.

Søren-Peter Olesen tilføjer, at tanken med indlejningsstillingerne hidtil har været, at de skulle fungere som et stærkt kort, centrene kunne benytte for at gøre sig attraktive over for de bedste forskere fra hele verden. Muligheden for at tilbyde en fastansættelse skulle lokke forskerne til.

Men på Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet (Science) på KU har den utilsigtede konsekvens været, at de blev tvunget til at afskedige allerede fastan-

satte forskere, blandt andet for at skabe plads til at indlejre forskere fra deres mange Centers of Excellence.

Forskningen er dynamisk

Søren-Peter Olesen siger, at et forskningsfelt sagtens kan være udtømt efter 10 år, hvorfor et grundforskningscenter kan blive nedlagt, men fortsat have været en stor succes i centerperioden. Nye forskere er blevet udklækket i løbet af centrets levetid, og nye forskningsgrupper er opstået på baggrund af forskningsresultaterne.

“Forskningen er langt mere dynamisk i dag, så tanken om, at et center skal leve evigt og forskningen føres videre for enhver pris, har vi bestemt ikke”, siger Søren-Peter Olesen.

Fonden vil fremover kræve, at der i forbindelse med ansøgningen afleveres en forskningsplan, hvor det fremgår, at de centrale medarbejdere, der skal udføre forskningen, allerede er ansat og lønnet af institutionen, eller at deres fremtidige ansættelse er garanteret af universitetet – men altså ikke længere, end bevillingen fra grundforskningsfonden løber.

Kritiker: Hvorfor vente to år?

Den største kritiker af grundforskningsfondens indlejningskrav har været

Bjarne Andresen, lektor og tillidsrepræsentant på Niels Bohr Institutet (NBI) på Københavns Universitet.

Både NBI og Statens Naturhistoriske Museum – på Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet (Science) på KU – har været tvunget til at afskedige fastansatte forskere, hvilket tillidsmanden har koblet sammen med, at der skulle skabes plads til at indlejre forskere fra deres mange grundforskningscentre.

Det glæder ham, at fonden har ændret indstilling, da han mener, at det var urimeligt, at DG ville bestemme over universiteternes ansættelsespolitik år ud i fremtiden.

Det undrer ham dog, at ændringen ikke kommer til at gælde i forbindelse med de 10 centre, som DG i øjeblikket er ved at indgå aftaler om med bevillinger på i alt 700 mio. kr. Ledelsen på Science meldte nemlig ud tidligere i år, at den ikke længere ville tilbyde indlejningsstillinger, men alligevel skal tre af de nye centre oprettes på KU – heraf to på Science.

Science-dekan John Renner Hansen siger, at det er korrekt, at man tidligere på året havde en diskussion i ledelseskredsen på fakultetet, hvor direktionen og institutlederne var enige om, at indlejring af stillinger er en dårlig

praksis, men Science-ledelsen har valgt at gå på kompromis og har accepteret at tilbyde en indlejringsstilling per center i forbindelse med den igangværende runde, da man ellers i realiteten ville afskære forskerne fra at søge.

“Vi vil ikke ødelægge det for vores forskere ved at holde stædigt fast i nogle principper. Vi overlever nok at tilbyde en stilling per center, og så glæder vi os ellers over, at der er kommet en afklaring, og at det bliver lavet om fra 2021”, siger John Renner Hansen.

Bjarne Andresen derimod kalder det beskæmmende og for et knæfald, at Science-ledelsen åbenbart ikke har formået at stå fast over for grundforskningsfonden.

“ Forskningen er langt mere dynamisk i dag, så tanken om, at et center skal leve evigt og forskningen føres videre for enhver pris, har vi bestemt ikke.

Søren-Peter Olesen, fondens direktør

Indlejring er blevet praksis

Søren-Peter Olesen siger, at det allerede nu er muligt at ansøge om bevilling, uden at indlejring er en del af kontrakten, så længe der bliver tilbudt anden form for medfinansiering fra universitetets side.

Han anerkender dog, at der har udviklet sig en praksis, der indebærer en gensidig forventning om indlejring, og fonden har derfor heller ikke villet ændre spillereglerne midt

under den igangværende ansøgningsrunde.

“Universiteterne har besluttet, om de vil søge eller ikke søge, ud fra de regler, de blev oplyst om. Alle har søgt på lige vilkår ud fra de præmisser, og derfor kan og vil vi ikke pludselig lave spillereglerne om midt under en igangværende ansøgningsrunde”, siger Søren-Peter Olesen.

Til det svarer Bjarne Andresen, at han ikke kan betragte direktørens udtalelse som andet end ren spin, for i virkelighedens verden har det i adskillige år været en klart udtalt forudsætning for overhovedet at komme i betragtning til vurdering, at man lovede minimum to indlejringsstillinger per center. ■

Ifølge Bjarne Andresen var indlejringskravet en af årsagerne til, at Niels Bohr Institutet måtte afskedige flere fastansatte forskere.

Hum-ansatte vil have høring om plan for fagsammenlægninger til at gå om

Fællestillidsmand på Det Humanistiske Fakultet på KU siger, at de ansatte blev præsenteret for et udkast til målplanen, hvor det centrale afsnit om fagsammenlægninger manglede. Dekanen er villig til at overveje, om høringen skal gå om.

En gruppe studerende har blokeret ledelsesgangen på Det Humanistiske Fakultet siden den 28. oktober i protest mod en ny målplan, der blandt andet giver ledelsen mulighed for at sammenlægge små fag. Men det centrale afsnit om fagsammenlægninger manglede i det udkast, som medarbejderrepræsentanterne blev præsenteret for på et møde i fakultetets samarbejdsudvalg (FSU) den 30. august, da de behandlede målplanen.

Det siger lektor Peter Birkelund Andersen, fælles-TR for forskere og undervisere under Dansk Magisterforening og næstformand for FSU, der derfor vil have dekanen til at genåbne høringsprocessen.

“Det er en del af vores kritik af processen, som vi mener har været mangelfuld. Vi blev ikke præsenteret for et rimeligt fuldt ud gennearbejdet målplansdokument. Det bærer præg af at være forfattet i hast, og der er for meget, som kan have nogle drastiske konsekvenser for de ansatte, som er blevet sat ind senere”, siger Peter Birkelund Andersen.

Forsøger at mægle

Peter Birkelund Andersen understreger, at de ansatte ønsker at nedtrappe kon-

Studerende fra humaniora på Københavns Universitets Søndre Campus på Amager blokerer ledelseskantoret og en administrationsgang i protest mod ny målplan.

flikten, og håbet er, at dekanen og de studerende kan finde hinanden og blive enige om en revideret målplan, der kan sendes til høring i de relevante fora, hvilket vil sige i studienævn, Akademisk Råd og samarbejdsudvalgene.

Han understreger, at de ansatte støtter modstanden mod fagsammenlægninger, mens de ikke har en holdning til de studerendes aktionsform.

Akademisk Råd og de studerende fremsatte i sidste uge et forslag til en ændring af målplanen, hvor fagsammenlægninger ikke bliver nævnt, og det papir støtter Peter Birkelund Andersen som grundlag for en ny høring.

“Det vil give dekanatet rimelig mulighed for at udvikle fakultetets faglige profil”, siger han.

DM opfordrer dekan til at sikre tid til ny beslutningsproces

Formand for Dansk Magisterforening (DM) Camilla Gregersen siger, at DM har fulgt hele processen på tæt hold og løbende været i kontakt med de studerende, DM's TR'er, både for VIP'erne og TAP'erne, ligesom man har talt med ledelsen.

“Jeg kan ikke understrege nok, hvor stor vægt DM lægger på, at ledelsen sikrer medindflydelse til både studerende og ansatte i vigtige beslutninger som fx målplan for 2020-2023. Bagtæppet for konflikten er jo den trængte økonomi på særligt humaniora, hvor mange er bekymrede for, hvordan kvaliteten kan opretholdes. Netop i sådan en vanskelig situation er det ekstra vigtigt, at udviklingsplaner bliver behandlet grundigt i de valgte organer. Det er jo åbenlyst, at de aktionerende studerende ikke føler sig inddraget tilstrækkeligt, og tillidsrepræsentanter for VIP'erne melder ligeledes, at der er sket fejl i høringsprocessen. Derfor vil jeg opfordre

dekanen til at tage sig den fornødne tid til at sikre en ny, god beslutningsproces”, siger DM-formanden.

Hun tilføjer, at der er brug for et stærkt humaniora, og det kræver, at konflikten bliver løst. Det vil DM fortsat arbejde for og hjælpe alle parter med.

Uenig om mægler

Dekan Jesper Kallestrup siger, at de kom sent i gang med høringsprocessen blandt andet på grund af dekanskiftet, men at det er kørt efter bogen på KU.

Han erkender dog, at han gerne ville have været mere inddragende og haft en grundigere behandling.

“Det er en beklagelig situation, vi er kommet i, og jeg kan godt se, at det havde været fornuftigt for alle parter, hvis vi havde haft mere tid. Jeg er villig til at overveje, om høringen skal gå om”, siger Jesper Kallestrup.

De aktionerende studerende havde fået den kendte forsvarsadvokat Knud Foldschack til at mægle i konflikten, men de studerendes valg af mægler er blevet afvist af HUM-ledelsen.

Jesper Kallestrup udtaler, at aftalen var, at de sammen skulle blive enige om en neutral konfliktmægler, fx en fra Center for Konfliktløsning.

Blokadens PR-ansvarlige, Emma Kisch, udtaler, at det er under al kritik, at man fra ledelsens side ikke vil imødekomme deres ønske om en udefrakommende, upartisk, professionel advokat. De studerende foreslår, at man nedsætter et team af mæglere.

Fælles-TR Peter Birkelund Andersen siger, at de ansatte fortsat arbejder for at få genåbnet høringsprocessen med udgangspunkt i det forslag til en ændret målplan, som VIP'erne i Akademisk Råd og de studerende er blevet enige om. ■

Kæmpe forskelle på ph.d.-vilkår

Nogle skal undervise 840 timer – andre 150. Ph.d.-studerende har vidt forskellige vilkår for deres projektarbejde, alt efter hvor de er ansat. Danske ph.d.-studerende lider under pligtarbejdet, mener forskere i Det Unge Akademi.

Tre år til ph.d.-projektet. Sådan er de formelle vilkår i Danmark. Men virkeligheden er dog noget strammere. For i de tre år ligger også et halvt år med fagrelevante kurser og et halvt år – 840 timer – hvor man er forpligtet til at løse opgaver for institutionen, man er ansat ved, typisk undervisning.

Rammerne dækker dog over meget store forskelle. Det er nemlig stærkt varierende, hvor meget institutarbejde de ph.d.-studerende pålægges. Det viser en rundspørge, Forskerforum har foretaget blandt samtlige ph.d.-skoleledere. Her går yderlighederne fra de 840 timer, som de ph.d.-studerende maksimalt kan pålægges, til 150 timer, som er det krav, der stilles til ph.d.-studerende ved AU Health. En forskel, der eksempelvis betyder, at en ph.d.-studerende ved AU Health har knap 4½ måned mere tid til sin forskning end kollegaen på nabofakultetet AU Science and Technology.

Fra flere fakulteter er meldingen, at man er afhængig af de ph.d.-studerende for at få tingene til at hænge sammen. Det gælder eksempelvis Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, KU.

“Vi bruger alle ph.d.-studerende i undervisningen – også de internationale – maksimalt, hvilket altså betyder 840 timer. De ph.d.-studerende får meget ud af at undervise, og hos os får de mere forberedelsestid end senior-VIP’erne. Men vi har brug for dem som undervisningsresource. Vi har jo tre gange så mange studerende per fastansat VIP som på de våde fakulteter. Alternativet ville være at købe mere undervisningskraft uden for huset”, fortæller prodekan Andreas de Neergaard.

Mere forskningstid i andre lande

Men stod det til en gruppe medlemmer af Det Unge Akademi under Videnskabernes Selskab, ville der slet ikke være den slags pligtarbejde i ph.d.-ansættelsen. De har i dette efterår skrevet til de store akademiske fagforeninger og opfordret til, at de 840 timers rådighed forhandles ud af overenskomsten ved OK 21-forhandlingerne. Grunden er, at der i deres øjne er alt for kort tid til at arbejde med selve forskningsprojektet.

“ I øjeblikket lever vi ikke op til bekendtgørelsen. *Thomas Just Sørensen*

“Sammenlignet med internationale og andre europæiske ph.d.-forløb er de to år, som danske ph.d.-stipendiater har til forskning, bekymrende lidt. I kontekst er det omkring halvdelen af den forskningstid, som er tilgængelig i de lande, vi normalt sammenligner os med, såsom Sverige, Tyskland, Holland, USA og England», skriver de og henviser til, at institutarbejdet er den del, der vil kunne fjernes uden lovændringer.

“Både som ph.d.-studerende og som ph.d.-vejledere har vi konstateret, at det i forhold til udlandet er meget kort tid, en dansk ph.d.-studerende har til at træne det, man skal kunne. Der er et halvt år med kurser og et halvt år med undervisning, og når man så også skal foretage et miljøskifte, går der også noget tid fra med det”, siger Thomas Just Sørensen, der er lektor ved Kemisk Institut på KU og talsmand for gruppen i Det Unge Akademi.

Han peger på, at problemstillingen for nogle er endnu mere udtalt, nemlig de ph.d.-studerende, der satser på en stilling ▶

► i det private erhvervsliv, og som derfor ikke får brug for undervisnings erfaring.

“Det gav god mening i firserne, hvor alle skulle være undervisere. Men det er der jo reelt ikke mange, der skal i dag, særligt ikke på nat., tek. og sund. Vi ser tit, at ph.d.-studerende bliver brugt som instruktører, hvor de ikke underviser i deres speciale. Ingen tvivl om, at man lærer noget af det, men hvis man ikke ønsker at arbejde med uddannelse, er det meget tid at bruge på laboratorieøvelser med førsteårsstuderende. Det bør være noget, man selv kan vælge til og fra”, siger han.

Forsøger at begrænse arbejdsbyrde

En del fakulteter svarer i Forskerforums rundspørge, at de udnytter alle 840 timer, men de fleste har de facto lavere krav. På AAU er normen generelt, at ph.d.-studerende lægger omkring 600 timers institutarbejde, hvoraf 60 procent – 360 timer – er undervisning. På DTU er normen 420 timers institutopgaver og 420 timer til “formidling af egen forskning”. På både AU og SDU er der stor variation mellem fakulteterne. Eksempelvis har man på Det Humanistiske Fakultet på SDU holdt fast i en lav undervisningsnorm på 336 timer.

“Det er vigtigt, at der er en vis mængde undervisning, men jeg er glad

for, at det ikke udnyttes fuldt ud, så de kan bruge mere tid på afhandlingen. I forvejen har vi jo i Danmark et kortere ph.d.-forløb, end man normalt har i udlandet. Og vi vil jo gerne have, at danske ph.d.-afhandlinger har international kvalitet. Derfor er det vigtigt

at give de studerende de bedste muligheder for det”, siger Carl Bache, professor og ph.d.-skoleleder på Det Humanistiske Fakultet, SDU.

Det formelt laveste krav til ph.d.-studerendes institutarbejde finder man som nævnt på AU Health, hvor normen er, at man skal levere 150 timers undervisning.

“De 150 timer er baseret på en faglig vurdering af, hvad der skal til, for at vi kan sige, at ph.d.-bekendtgørelsens krav om erfaring med formidling og undervisning er opfyldt”, fortæller professor Helene Nørrelund, ph.d.-skoleleder på AU Health.

Her er man ikke i samme grad som visse andre steder afhængig af de ph.d.-studerende for at få dækket undervisningen. Tværtimod er udfordringen nogle gange at finde undervisningsmuligheder nok, så de ph.d.-studerende kan få den erfaring, de skal have.

Lov eller overenskomst

Ifølge ph.d.-bekendtgørelsen skal uddannelsen give “erfaring med undervisningsvirksomhed eller anden form

VEJLEDERE ØNSKER MERE PROJEKTID

I rapporten “Kvalitet i ph.d.-uddannelsen” udgivet af Uddannelses- og Forskningsministeriet i 2017 pegede en del af de adspurgte ph.d.-vejledere på behovet for mere tid til selve forskningsprojektet:

“Ph.d.-vejlederne udtrykker i ca. en tredjedel af disse besvarelser et ønske om at ændre tilrettelæggelsen af ph.d.-uddannelsen, så uddannelsen enten bliver længere, eller forskningstiden øges. Konkret foreslår mange en fireårig ph.d.-uddannelse, blandt andet for at matche internationalt. Flere nævner endvidere forskellige forslag til at øge forskningstiden i den nuværende ph.d.-uddannelse [...]. Blandt andet udtrykker en række ph.d.-vejledere et ønske om, at ph.d.-studerende skal bruge mindre tid på undervisning”.

for vidensformidling, der er relateret til den pågældendes ph.d.-projekt”.

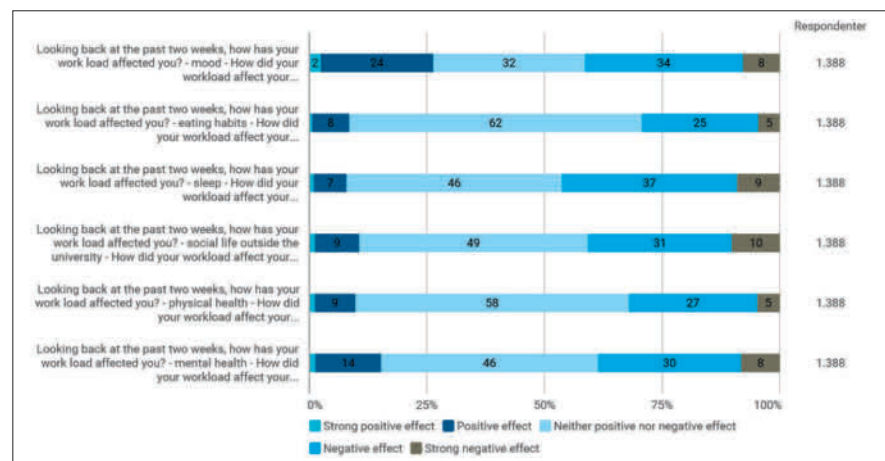
Men det med, at undervisningen skal være “relateret” til projektet, gør sig ikke altid gældende. Forskerforum har i rundspørgen bedt ph.d.-skolelederne vurdere dette, og det typiske svar er “i videst muligt omfang”. Men som eksempelvis Troels Michael Lilja, lektor og ph.d.-skoleleder ved CBS Business & Management, skriver: “Langt de fleste ph.d.-projekter er så specifikke, at projektets tema ofte kun vil kunne dække én lektion ud af et helt fags forløb. Der er naturligvis undtagelser hertil”.

Bekendtgørelsen siger imidlertid ikke noget om omfanget på 840 timer. Det tal er fastlagt i overenskomsten for akademikere i staten. Det såkaldte ph.d.-protokollat nævner ikke noget om projektrelevans, men blot at arbejderne kan “bestå i formidling, forskning, undervisning, biblioteksarbejde eller andre faglige opgaver (bortset fra opgaver af administrativ karakter), der kan aflaste det øvrige videnskabelige personale”.

Thomas Just Sørensen fra Det Unge Akademi mener, at der er en diskrepans mellem bekendtgørelsen og overenskomsten.

“I øjeblikket lever vi ikke op til bekendtgørelsen. For ifølge den bør en dansk ph.d.-studerende have 2½ år til sit forskningsprojekt”, siger han, med henvisning til at bekendtgørelsen taler om et heltidsstudium på 180 ECTS-point, hvoraf ph.d.-kurserne udgør ca. 30 ECTS-point.

HVOR MEGET PÅVIRKER ARBEJDSPRESSET HELBREDET OG LIVET VED SIDEN AF ARBEJDET?

I en undersøgelse, DM har gennemført med ph.d.-organisationen PAND, spørges blandt andet til, hvor meget arbejdspresset påvirker helbredet og livet ved siden af arbejdet. Tæt på halvdelen angiver negativ påvirkning af søvnen. *Kilde: DM*

Utalte timer

Marco Nardello er ved at afslutte sit ph.d.-studie ved Det Ingeniør- og Naturvidenskabelige Fakultet på AAU. Han er samtidig en del af formandskabet for PAND (PhD Association Network of Denmark), og han kan personligt sagtens genkende at blive sat til institutarbejde, der ingen relation har til hans forskningsfelt.

“Jeg er selv blevet sat til at opdatere informationsskærme på instituttet – en opgave, der tidligere lå hos sekretæren.

Den tid blev, så vidt jeg ved, aldrig registreret nogen steder”, fortæller han.

En anden X-faktor i ph.d.-studerendes tidsforbrug er forberedelsesnormen, som også kan være meget forskellig. Nogle steder gives der en bedre forberedelsesnorm for ph.d.-studerende, men ikke alle steder. Og uanset hvad kan ph.d.-studerende, der er helt nye i underviser- og vejlederrollen, hurtigt komme til at bruge meget mere end den normerede tid, siger Marco Nardello.

“Jeg har kolleger, der bruger enormt meget tid på deres forelæsninger, fordi de er usikre på, om deres undervisning er god nok. Jeg kender også et eksempel, hvor nogle ph.d.-studerende skulle medvirke i en eksamen. Det tog dem en uge at forberede sig, men de fik kun talt timer for selve eksaminationen”.

Marco Nardello efterlyser større transparens omkring den måde, pligtarbejdet håndteres på på forskellige institutter i forhold til mængde, opgørelse og forberedelsesfaktorer. ■

FORMAND FOR DM VIDEN VIL DISKUTERE PH.D.ERNES ARBEJDSPRES I AC

“Det ligner en uretfærdighed”, siger formand for DM Viden Olav W. Bertelsen om forskelle på arbejdskrav til ph.d.-studerende. Han mener, at de akademiske fagforeninger skal gå ind i en drøftelse af vilkårene for ph.d.-uddannelsen.

Olav W. Bertelsen, formand for DM Viden, FTR på AU

Ph.d.-studerende er arbejdsmæssigt spændt for hårdt for. Det mener Olav W. Bertelsen, fælles-TR på AU og formand for DM Viden. Han er klar til at overveje, om man fra fagforeningsside skal gå i brechen for at nedbringe den arbejds-mængde, ph.d.-studerende er pålagt.

“Når man laver regnestykket – kurser for 30 ECTS-point og 840 timer til undervisning – så bliver der ikke meget tid tilbage. Det er forskelligt, hvordan det fungerer for folk, men det er mit generelle indtryk, at folk er pressede”, siger han.

De 840 timers institutarbejde er noget, AC-organisationerne selv har været med til at aftale i fællesoverenskomsten. Men de klager over arbejdsmængden, der kommer fra eksempelvis Det Unge Akademi, er noget, der gør indtryk på Olav W. Bertelsen.

“Jeg er nok kommet til den opfattelse, at det er nødvendigt at få kigget på det her. Det er åbenlyst, at 840 timer fungerer for nogle, men ikke for andre. Så hvad gør, om det fungerer eller ej? Det er vi nødt til at få mere viden om. Ellers risikerer vi at tabe nogle unge talenter, fordi vi spænder dem for hårdt for. Så kan man mene, at det er som i Jægerkorpset: Hvis man

piner og plager folk, får man de bedste tilbage. Det er jeg ikke sikker på er hensigtsmæssigt”, siger han.

Store forskelle på AU

Han ser også sammenhæng mellem arbejdspresset og de stressproblemer blandt ph.d.-studerende, som flere undersøgelser har vist.

“Det ene er, at der er så mange forskellige ting, man skal lave. Det andet er, at kravene fremstår meget flydende og uklare. Hvad skal der til, for at man kan få sin ph.d.-grad? Institutionerne prøver efter bedste evne at gøre det klart, men jeg kan konstatere, at mange er usikre på, om de er gode nok”.

De store forskelle, der kan være på arbejdsmængden, som ph.d.-studerende bliver pålagt, fra fakultet til fakultet, synes Olav W. Bertelsen også er problematisk. Han oplever det selv på tæt hold på AU, hvor der er meget forskellige normer.

“Det virker absurd, at der mellem fagområder, der egentlig burde være sammenlignelige, er så stor forskel på, hvad folk skal levere. Det gælder eksempelvis Health og Science and Technology på AU. Her kunne man strengt taget have en situation, hvor en ph.d.-studerende på biomedicin og en

på molekylærbiologi sidder og laver to meget ens projekter, men førstnævnte har bare 700 timer mere til at forske i. Det ligner en uretfærdighed”.

En sag for AC

Samtidig peger han også på, at den praktiske virkelighed er meget forskellig for de to fakulteter, hvor Science and Technology har et stort behov for instruktørundervisning, mens det på Health nogle gange kan være svært at finde undervisningsmuligheder nok for de ph.d.-studerende.

Holdningen til ph.d.-studerendes arbejdsmængde må i første omgang drøftes internt mellem de akademiske fagforeninger.

“Med de udmeldinger, der er kommet fra Det Unge Akademi og fra ph.d.-foreningerne rundtomkring, mener jeg, vi er nødt til at få bragt det op i AC. Jeg tænker ikke, at løsningen nødvendigvis er at reducere undervisningskravet massivt, men måske at det bliver rammesat på en bedre måde. Der er brug for mere, end at DM stiller krav om lavere undervisningsbelastning. Der bør kigges på hele ph.d.-uddannelsen i sammenhæng med de vilkår, der er på forskellige universiteter”. ■

► FLERE UNDERSØGELSER VISER PH.D.-STRESS

De fleste ph.d.er arbejder mere end 37 timer, og mange er negativt påvirket af arbejdsmængden, viser DM-undersøgelse. Ph.d.-stress skyldes ikke kun arbejdsmængde, men også usikkerhed, peger forsker på.

Det er et 37-timers job at være ph.d.-studerende. Sådan står der i hvert fald i overenskomsten. Men for de fleste slår 37 timer ikke til. I en spørgeundersøgelse blandt ph.d.-studerende, DM foretog tidligere i 2019, svarede 71 procent af respondenterne, at de arbejdede mere end 37 timer om ugen. 11 procent angav sågar, at de arbejdede mere end 50 timer ugentligt.

På spørgsmålet om arbejdsbyrden angav 35 procent, at de ikke mente, de havde tid nok til at udføre deres opgaver, og 33 procent angav, at arbejdsbyrden var så tung, at det gik ud over kvaliteten af deres arbejde.

Undersøgelsen viser også, at ph.d.-studerendes arbejde ofte har en negativ effekt på både deres humør, søvevaner, psykiske velvære og sociale liv. Det indikerer mellem 38 og 46 procent i forhold til disse spørgsmål.

Stigende problemer på AU

At ph.d.-studiet kan være belastende, er tidligere blevet dokumenteret af andre undersøgelser. Uddannelses- og Forskningsministeriet gennemførte i 2016 en stor undersøgelse af ph.d.-uddannelsen, og den viste en høj grad af stress. 65 procent svarede bekræftende på, at de ofte følte sig stressede. Rapporten skriver på baggrund af de åbne besva-

relser, at “de oplever stress ved at være underlagt et stort arbejdspress og et stort tidspress for at levere inden for en for kort tidsramme”.

AU har to gange foretaget sine egne undersøgelser af kvaliteten i ph.d.-uddannelserne. Også de viser, at en del ph.d.-studerende føler sig udkørte og mærker stærke stresssymptomer, og fra undersøgelsen i 2013 til undersøgelsen i 2017 var andelen, der oplevede de problemer, steget.

“Hvorvidt det er en stor stigning eller ej, må andre vurdere”, siger lektor Gitte Wichmann-Hansen, der sammen med to kollegaer har stået for undersøgelserne. Hun fortæller, at den seneste undersøgelse har ført til en række initiativer til mere støtte til ph.d.-studerende generelt på AU og særligt på Science and Technology, hvor stigningen af stressproblemer var størst.

Undersøgelserne på AU viser som udgangspunkt ikke noget om sammenhængen mellem omfanget af institutarbejde og stress.

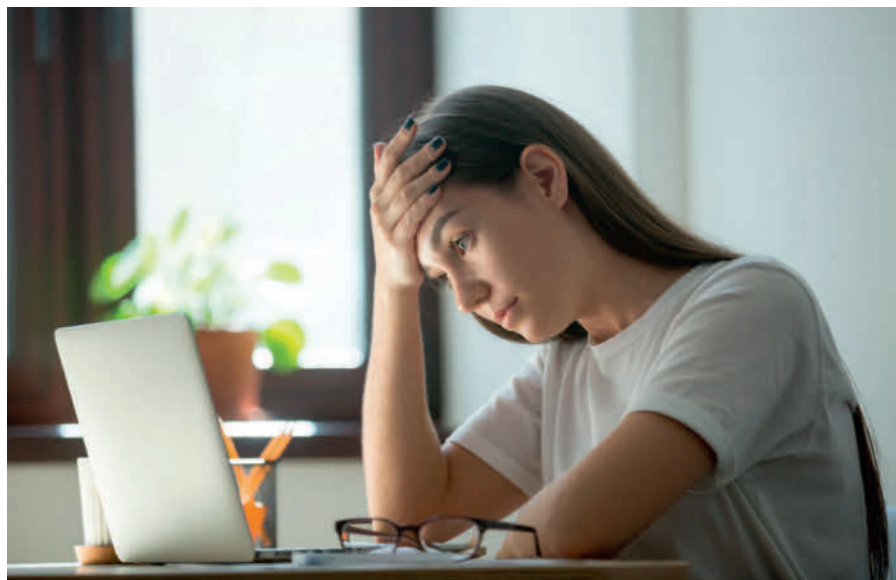
Usikkerhed om karriere og forventninger

Gitte Wichmann-Hansen afviser dog ikke, at den øgede oplevelse af stress kan hænge sammen med en stigende mængde krav, der er kommet til indholdet af ph.d.-uddannelsen, som foruden gennemførelse af selve forskningsprojektet også er undervisnings- og formidlingsopgaver, ECTS-kurser, udlandsophold og eventuelt fondsansøgninger.

“Det er dog vigtigt at nuancere diskussionen her. For det første er kravene om undervisning og formidling ikke isoleret set en stressfaktor. For lidt undervisning kan også være et problem, hvis de ikke opnår tilstrækkelig erfaring med formidling. Det er også potentielt et problem, hvis de studerende ikke får tilstrækkelig med støtte og sparring på deres undervisningsopgaver”, siger hun.

Problemet med øget stress er dog ikke kun et fænomen på danske universiteter.

“Internationalt har man netop forsket en del i ph.d.-studerendes stress, fordi det er et fænomen, som bliver mere og mere udbredt. Den internationale forskning peger på, at mange faktorer er relateret til stress, og de faktorer er mere end følelsen af tids- og arbejdspress. Det er også usikkerhed om efterfølgende karriermuligheder og usikkerhed om, hvad der forventes af én, og om man lever op til forventningerne”, siger Gitte Wichmann-Hansen. ■

VI HAR INTERVIEWET

Tobias Bodelse,
erhvervspsykolog

PSYKOLOG:

Få talt om problemerne

Forventningerne til ph.d.-niveauet bliver ofte skruet unødvendigt højt op. Men virkeligheden er sjældent helt så slem, siger erhvervspsykolog, der har haft mange stressramte ph.d.-studerende til behandling.

Det er i høj grad ph.d.-studerendes ambitioner og forventninger til egen indsats, der skaber stress. Sådan opleves det af erhvervspsykolog Tobias Bodelsen, som er vant til at have den gruppe blandt sine klienter.

“Arbejdspresset er en faktor, men det er i mindre grad mængden og mere de der høje forventninger, de kan have til sig selv om, hvor godt produktet skal være, og hvornår produktet er godt nok. De læser og skriver sig døde”, siger han.

Det er langt fra ualmindeligt, at Tobias Bodelsen har klienter fra ph.d.-uddannelserne. Han har oplevet at have fem konsultationer med ph.d.-studerende på samme dag. Og det er sjældent forebyggende samtaler. Når de kommer, har de det dårligt.

“Det er alle de klassiske stresssymptomer: søvnbesvær, koncentrationsbesvær, de sidder og læser det samme syv gange, men det sætter sig ikke fast, de har ikke motivationen til at stå op om morgenen”, fortæller han.

“Andre er dygtigere end mig”

På mange måder adskiller stressede ph.d.-studerende sig ikke fra andre erhvervstyper, Tobias Bodelsen har i behandling, men han ser nogle træk, der er karakteristisk for forskermiljøet: en intern konkurrencesituation og uafklarede forventninger.

“De der intellektuelle krav er relativt høje i miljøet. Man føler sig nok lidt udvalgt i et elitært miljø, og derfor tænker man, at der stilles høje krav. Det er den beretning, jeg får. Det kan godt være, at det er selvopfundet, og alle sidder på deres kontor og tænker: De andre er dygtigere end mig. Men jeg synes, det hersker mere i det miljø end i andre kontormiljøer og mere praktiske erhverv, hvor der måske heller ikke er så meget konkurrence”.

Som behandler går Tobias Bodelsen som regel lavpraktisk til værks og ser på, hvilke problemer man kan løse nu og her.

“De kommer ofte med en forestilling om, at noget ikke kan lade sig gøre. Og den prøver jeg så at massere: Prøv nu at gå i dialog, tal med vejlederen. De er bange for, hvad de bliver mødt med. Heldigvis kan de i langt de fleste tilfælde have en dialog. Det kan være om en artikel, der skal afleveres, som man er håbløst bagud med. Det kan være en konference, man ikke kan overskue at deltage i. Så vi ser på, hvad der rent praktisk kan lade sig gøre”.

Finder løsninger

Det viser sig da også, at problemerne ofte er til at arbejde med, når man får

åbnet boksen og begynder at tale om tingene.

“Så oplever de fleste, at lederen slet ikke har de samme forventninger til produktet, og at de fleste ting godt kan forhandles. Man kan rykke tidspunkter, deadlines, nogle forlænger projektet – også lidt på egen regning. Nogle gør det, at de deltidssygemelder sig, hvilket giver dem mere tid til projektet, og

refusionen for deres sygefravær gør, at midlerne rækker længere. Det er sådan nogle greb, der findes, når det handler om at overleve», siger Tobias Bodelsen.

Han har ikke nogle gyldne, strukturelle løsninger til at undgå usikkerhed, stress og mistro blandt ph.d.-studerende. Men han peger på, at forventningsafstemning og sikring af travlhed i arbejdet på en almindelig arbejdsplads vil ligge hos den direkte leder. Og for en ph.d.-studerende er det ofte vejlederen, der kommer tættest på denne rolle.

“Der er nok ikke mange vejledere, der har været på lederkursus og er blevet trænet i relationsarbejde. Det er nogle andre kompetencer, de sidder med. Men forventningsafstemning er altid godt, og så kan man jo godt appellere til dem: Får du spurgt, om dine ph.d.-studerende har det godt, om de er bagud og så videre?” ■

“Man føler sig nok lidt udvalgt i et elitært miljø, og derfor tænker man, at der stilles høje krav.”

Tobias Bodelsen

Hvornår har man gjort nok?

At få lov til at skrive et ph.d.-projekt er fantastisk, men også fantastisk hårdt, fortæller ph.d.-studerende Tóra Djurhuus. For hvordan ved man som ny forsker, om man har gjort nok?

Hendes familie synes, hun er vildt sej. Hendes vejleder siger, at hun skal nyde det. Men usikkerheden er en tro følgesvend i et ph.d.-projekt. I hvert fald for Tóra Djurhuus, der knap halvvejs i forløbet stadig kan komme i tvivl om, hvorvidt der overhovedet er bund i hendes teser.

“Lige nu, hvor jeg sidder og forklarer dig om projektet, kommer jeg til at tænke: Hvad fanden har jeg gang i? Men altså ... jeg er kun et år henne i projektet, og så er det o.k. at have det sådan, får jeg at vide”.

Hendes projekt, der handler om imperiumnostalgi i Brexit-debatten, er der, hvor teorien er læst, datamaterialet er indsamlet, spørgsmålene

er stillet, men svarene skal først til at komme nu.

“Jeg kan godt finde mig selv liggende vågen om natten og spekulere på, om det bare er mig, der overkomplicerer hele problemstillingen, om der overhovedet er noget i det, jeg prøver at undersøge. Og så må jeg minde mig selv om, at mit projektforslag ikke var blevet antaget, hvis der ikke var noget at komme efter”, fortæller hun.

Kan ikke vide alt, men vil helst

Hun nævner selv begrebet “imposters syndrome” – en underliggende følelse af, at man i virkeligheden ikke er dygtig nok til at være i sin stilling, og at det blot er et spørgsmål om tid, før det bliver opdaget.

“Jeg er meget optaget af, at jeg ikke ved alt. Og det er åbenbart meget normalt for en uerfaren forsker, at man tror, man skal vide alt for at kunne sige noget. Jeg har lige været i London og samle kilder. Min vejleder bad mig gå ned i den store Waterstones-bogbutik ved Piccadilly. Han sagde: Hvis du føler, at du bør vide alt, så stil dig i den butik og spørg dig selv, hvornår du nogen sinde kommer til at læse alt, der er derinde. Du må acceptere, at du ikke når alt, ellers går du ned med stress”.

Det lå umiddelbart ikke i kortene, at Tóra Djurhuus skulle være forsker. På Færøerne, hvor hun er født, arbejdede hun som ekspedient og senere butikschef i flere modebutikker. Men hun fandt ud af, at hun ville mere end at stå i butik hele livet. Hun rejste til Danmark og lod sig indskrive på engelsk på KU, stadig med tanke på at vende tilbage til et job inden for handelssektoren. Her blev hun imidlertid grebet af især det historiske element i uddannelsen, og allerede på kandidatstudiet begyndte ideen om en ph.d. at spire. Og efter at have holdt sig til som forskningsassistent efter at være blevet kandidat – i øvrigt som den første i hendes familie – fik hun ønsket opfyldt.

Uproduktive dage

Hun beskriver ph.d.-stillingen som fantastisk spændende og et stort privilegium på den ene side og på den anden side ekstremt hårdt.

“Du får tre år til at skrive det, men der er altså arbejde til mere. Det er også hårdt at skulle styre det hele selv. Alt er op til dig. Jeg vælger at tage lange arbejdsdage og så holde weekenden fri, for at det ikke skal tage helt over”.

Når du selv tilrettelægger dit arbejde, hvorfor arbejder du ikke bare lidt mindre?

“Den der 8-16-ramme skrider, hvis jeg ikke er produktiv nok. Nogle gange kan jeg sidde en hel dag og stirre på et afsnit, der ikke virker. Hvis jeg har en offday, hvor det ikke fungerer, så ender jeg med at bruge længere tid”.

Selvbestemmelsen over sin tid er et privilegium, men som ny i faget kan det være svært at vide, hvad der reelt ligger i en arbejdsdags indsats, forklarer Tóra Djurhuus.

VIS OS DIT PH.D.-PROJEKT

Hvem: Tóra Djurhuus, cand.mag.

Hvad: “The Legacy of the Past in Brexit Britain”.

Hvor: Institut for Engelsk, Germansk og Romansk, KU.

Hvorfor: Den britiske Brexit-debat er fyldt med beskyldninger om imperiumnostalgi, men hvilken rolle spiller Storbritanniens fortid som imperium i de euroskeptiske argumenter? Kan Brexit forstås som et eftermæle af fortiden?

“ Det hedder altid, at det er så hårdt. Og hvis det så ikke er hårdt, så føler man måske, at man ikke arbejder nok.

Tóra Djurhuus om jobbet som ph.d.-studerende

“Min vejleder er helt afslappet og siger: Du kan ikke vide alt, du kan ikke læse alt, og nogle dage kan du ikke lave noget. Men det er bare vanskeligt, når man er ny i den proces. Måske er der også noget med den måde, man taler om at være ph.d.-studerende på. Det hedder altid, at det er så hårdt. Og hvis det så ikke er hårdt, så føler man måske, at man ikke arbejder nok”.

Prøver at nyde

En anden kilde til usikkerhed er ikke selve ph.d.-projektet, men det, der kommer bagefter. Tóra Djurhuus vil gerne fortsætte i forskningen. Men mulighederne på et forholdsvis smalt humanistisk felt som hendes er svære at få øje på inden for landets grænser. Eksempelvis har Carlsbergfondet ændret sin politik, så man nu kun giver postdocstipendier til udlandet.

“Det betyder, at man må være åben for at tage ud. Det er et valg, jeg kommer til at gøre. Jeg har muligheden, men de, der har børn og familie, har måske ikke den mobilitet”.

Tóra Djurhuus har haft adskillige år i arbejdslivet, før hun slog ind på den akademiske vej. Og jo ældre man er, jo mere ser man risikoen ved at satse på en forskerkarriere.

“Når jeg er færdig om to år, er jeg 37 år. Man kan risikere at gå fra postdoc til postdoc og til sidst finde ud af, at der bare ikke er noget fast job til mig. Så hvad er alternativet, og hvornår skal man stoppe og foretage et karriereskift? Jeg har ikke gjort mig de tanker endnu. Lige nu prøver jeg bare at gøre, som min vejleder siger: Nyd den tid, hvor jeg kan fordybe mig i min forskning”. ■

BREXIT-DEBAT MED EKKO FRA IMPERIETS DAGE

Mange har travlt med at skælde Brexit-tilhængere ud for at være imperiumnostalgikere, men ingen er forskningsmæssigt gået i kødet på fænomenet. Det gør Tóra Djurhuus nu.

De gode gamle dage var bedst. Denne udbredte opfattelse har vist sig som en stærk politisk drivkraft og noget, som politikere i alverdens lande appellerer til. Et sted, hvor fortiden ofte popper op, er i Storbritannien, hvor særligt Brexit-tilhængere direkte eller indirekte refererer til landets tidligere status som global stormagt. “Imperial nostalgia” kaldes fænomenet, primært af den modsatte fløj. De kritiserer Boris Johnson og andre Brexit-tilhængere for at bruge imperiumnostalgisme som et billigt salgstrick for en urealistisk vision om, at Storbritannien sagtens kan klare sig uden for det europæiske handelssamarbejde.

Men de beskyldninger er i sig selv letkøbte, mener Tóra Djurhuus. Og det har inspireret hende til at undersøge imperiumnostalgisme i Brexit-debatten.

Imperium 2.0

“Når Brexit-tilhængere taler om, at Storbritannien skal genoplive tætte handelsforbindelser til Australien, Canada og så videre, lyder modstandernes kritik: Det er jo bare Imperium 2.0. Også mange historikere har i korte artikler smidt “imperial nostalgia”-kortet, men uden at have særlig meget begrundelse for det. Ingen har kigget nøjere på, om der er tale om imperiumnostalgisme, og hvordan politikerne i givet fald bruger det element i debatten”.

Det arbejde har hun nu kastet sig over, og det skal ske gennem analyser af taler og skrifter fra fem Brexit-politikere: Boris Johnson, Daniel Hannan, Michael Gove, Douglas Carswell og Mark Reckless. Det er især de to førstnævnte, som Tóra Djurhuus vil gå

i teksten på. Daniel Hannan er medlem af Europa-Parlamentet og betragtes af nogle som hjernen bag hele Brexit-ideen. Desuden vil hun se på ledere i to Brexit-venlige aviser: Telegraph og Daily Mail.

“Stor, global handelsnation”

Ser man historisk på brugen af imperiumargumenter, har tendensen faktisk været nedadgående.

“Man kan se, at “The Commonwealth Empire” er en stor del af debatten i 60'erne, hvor de første gang søger om EEC-medlemskab, og igen i 1975, da de første gang havde afstemning om deres medlemskab. Så dør argumentet lidt i firserne under Margaret Thatcher og ved Maastricht-afstemningen. Thatcher er ellers blevet indbegrebet af euroskepsis, men hun bruger ikke de argumenter. Men så sker der noget i midten af nullerne, hvor det lige så stille begynder at dukke op igen”.

At der refereres til det tidligere britiske imperium, er et faktum. Eksempelvis holdt Theresa May en tale i 2017, hvor hun sagde, at Storbritannien skal genopdage rollen som “stor, global handelsnation”. Og i en diskussion om behovet for at indgå nye handelsaftaler argumenterede Boris Johnson for, at det ikke burde være et problem, for “tidligere drev vi det største selskab, verden nogensinde har set”. En klar reference til landets kolonihandel.

“Imperiumelementet er der. Men er det nostalgisme eller ej, hvordan fungerer argumentet, hvad er der ved de her referencer, der fanger publikum, og hvorfor blusser det op i midtnullerne?” ■

De afskedigede mig, fordi de kunne

– når det moralske kompas går i stykker, og der ikke er nogen stopklodser

Ulrik Jørgensen beskriver forløbet omkring sin afskedigelse fra Aalborg Universitet. Et forløb, som han mener udstiller, hvor vilkårlig magtudøvelsen er blandt lederne på universiteterne, og hvor dårlig beskyttelsen er i overenskomsten mod vilkårlighed ved afskedigelser.

LÆSERBREV SKREVET AF

Ulrik Jørgensen, forhenværende professor i bæredygtig omstilling ved Aalborg Universitet

Vi har mødt udsagn som det i titlen en del gange i de seneste år. Både i forbindelse med hvidvaskning af penge i banker, overgreb af seksuel karakter og senest i forbindelse med grådige aktieoptioner og gebyrer baseret på offentligt skabte monopoler. Men udsagnet er også relevant i forbindelse med de beslutninger

om afskedigelser, som for tiden sætter deres præg på universiteterne. Her har en stadig mere magtfuldkommen ledelse fået mulighed for at operere med en omfattende lukkethed og vilkårlighed i beslutningerne. Det er bl.a. resultatet af den systematiske svækkelse af den faglige, akademiske indflydelse på planer og beslutninger. En væsentlig årsag er udformningen af det top-down-ledelsessystem, som universitetsloven har installeret, en anden

svagheden i det fagretlige system. Dette står i skarp kontrast til, at universiteter ellers må forventes at stå for åbenhed og kritisk udvikling af viden.

Det er med udgangspunkt i forløbet omkring min afskedigelse fra et professorat i bæredygtig omstilling ved Institut for Planlægning på Aalborg Universitet, at jeg i det følgende redegør for, hvorledes denne magtfuldkommenhed har sat sig igennem. Afskedigelsen er et grelt eksempel, der viser flere af de handlemuligheder, ledelser benytter sig af, og herigennem illustrerer det principielle i sagen, der er af interesse for den akademiske offentlighed.

Jeg blev ansat som professor i 2012 på Aalborg Universitet sammen med 26 andre forskere. Vi valgte efter en invitation fra Aalborg Universitets rektor og dekan samlet at flytte fra Danmarks Tekniske Universitet, som havde valgt at nedprioritere den faglighed inden for teknologistudier og bæredygtighed, som vi stod for. Nu skulle vi stå for etableringen af disse forskningsfelter i Aalborg Universitets nye satsning i Sydhavnen i København. Jeg fik som sektionsleder opgaven at samle en faggruppe

på Institut for Planlægning og stå for etableringen af en ingeniøruddannelse i bæredygtigt design på bachelorniveau og en overbygning i sustainable design på kandidatniveau, støtte udviklingen af uddannelsen i teknoantropologi, koordinere forskningsindsatsen og skabe de fysiske rammer for forskergruppen og de nye uddannelser. Jeg er så fratrådt min stilling den 31. juli i år.

Sagen om min afskedigelse blev afsluttet ved et møde med IDA's formand den 4. september i år, hvor han konkluderede, at forløbet af denne afskedigelse var meget uskønt, at alle indici pegede på, at der i min sag var tale om personlig forfølgelse, at afskedigelsen var fagligt ubegrundet og usaglig, og at der endda ikke konkret var en økonomisk begrundelse for afskedigelsen – snarere det modsatte – men at IDA desværre ikke så sig i stand til at vinde en voldgiftssag inden for rammerne af den eksisterende offentlige overenskomst for akademikere. Dette skyldtes, at Aalborg Universitets ledelse i sin argumentation havde gjort min konkrete afskedigelse til en del af en generel, økonomisk begrundet nedskæring.

Ulrik Jørgensen var ansat ved Aalborg Universitets afdeling i Københavns Sydhavn fra 2012 til juli i år. Foto: Aalborg Universitet

Strid om sikkerhed på værksted

Sagen tog sin begyndelse med et møde den 2. maj 2016 om manglende sikkerhed på uddannelsernes værksted med vores institutleder, der var tiltrådt nogle få måneder før. Jeg deltog i mødet sammen med lederen af vores værksted og den sektionsleder, der havde afløst mig. Før selve mødet trak institutlederen mig til side for at fortælle, at der havde været klager over min adfærd. Det var jeg både forundret og bekymret over, da jeg havde været sektionsleder, siden vi flyttede fra DTU i 2012. I samtalen ville institutlederen ikke konkretisere indhold og personer bag klagerne, men det kom alligevel til at fremgå, at klagerne var involveret i den sag, som vi netop skulle have møde om. Min undren skyldtes også, at jeg på det tidspunkt kun havde mødt den nye institutleder to gange ved hhv. et personalemøde og så den 27. februar, hvor vi første gang orienterede om sikkerhedsproblemet.

Problemet var, at nogle skoleledere bakket op af en vicedekan havde forhindret os i at gennemføre en obligatorisk, praktisk værktøjs- og sikkerhedsinstruktion for studerende, som

betingelse for at de kunne få adgang til at benytte værkstedet. Arbejdsmiljøloven pålægger virksomheder en instruktionsforpligtelse, og situationen havde vanskeliggjort arbejdet i værkstedet med en stressramt værkstedsleder til følge. Institutlederen valgte ikke at følge vores indstilling, men henviste til, at "andre" jo var uenige med os. Det fik vores sektionsleder til at udbryde, om "det ikke var vigtigere at lytte til sit eget personale, der havde det daglige ansvar". Følgen blev, at værkstedslederen og jeg så os nødsaget til at henvende os til universitetets centrale arbejdsmiljøansvarlige, som afgjorde sagen: Den praktiske værktøjs- og sikkerhedsinstruktion skulle være obligatorisk. På det tidspunkt havde universitetsledelsen forsinket overholdelsen af arbejdsmiljøloven i mere end et år.

Indgik senioraftale

Tre måneder senere i forbindelse med en mindre nedskæring indstillede institutlederen mig til afskedigelse begrundet over for sektionslederen med udsagnet: "Hans adfærd strider mod mine værdinormer". Denne

afskedigelse blev dog blokeret af den daværende dekan, som i november 2016 i stedet foreslog et kompromis, hvor jeg indgik en senioraftale og gik ned på 80 procent tid og sammen med værkstedslederen forlod Institutrådet, som vi begge var valgt til ifølge bestemmelserne i universitetsloven. Dekanens motiv var, at jeg havde en vigtig faglig mentorfunktion i sektionen, et stort internationalt netværk og bidrog med eksternt samarbejde og finansiering. Med denne aftale kunne jeg hellige mig det faglige arbejde i de sidste år af mit akademiske liv. Senioraftalen blev efter forhandling med IDA udformet med nogle helt særlige bestemmelser, så den gav mig en ekstra beskyttelse. Det betød, at en ændring af aftalen inden den aftalte fratrædelse september 2021 forudsatte enighed mellem parterne. Aftalen fastslog samtidig, at jeg ved fratrædelsen automatisk ville få status som professor emeritus.

I forbindelse med at Aalborg Universitet annoncerede en større afskedigelsesrunde i slutningen af 2018, var Institut for Planlægning igen i økonomiske problemer. Her blev en

del af nedskæringen klaret ved selvvalgt afgang, så afskedigelsen blandt de godt 120 medarbejdere på instituttet til slut alene kom til at omfatte tre akademiske stillinger. Institutlederen valgte så, at to af de afskedigede skulle være værkstedslederen og undertegnede. Vi fik den 28. februar i år meddelt vores afsked. Uanset at dette affødte skriftlige og mundtlige protester fra mine akademiske kolleger i sektionen, fra andre kolleger på instituttet og en større protest fra de studerende, fastholdt ledelsen ved universitetet disse to afskedigelser.

Jeg havde fået et varsel om situationen, idet min daværende sektionsleder i november 2018 sagde til mig: "Gør alt for at dukke dig", fordi "institutlederen hader dig" – som ordene så malende faldt. Denne sektionsleder, den tredje i rækken på seks år, valgte at fratræde sin stilling med udgangen af 2018.

Gav eksterne midler til andre

Ved et forhandlingsmøde mellem IDA og Aalborg Universitet den 4. april fremførte IDA, at jeg i resten af min ansættelse allerede havde sikret ekstern finansiering af omkring 60 procent af min løn, og at resten i løbet af nogle måneder også ville være dækket ind. Samtidig bad IDA om en faglig begrundelse for afskedigelsen. Det førte til en redegørelse fra dekanen for Det Tekniske Fakultet for IT og Design om, at han prioriterede bæredygtighed og anvendelse af it i både algoritmer og modeller som væsentlige fremadrettede faglige satsningsområder. Disse områder er alle centrale i min forskning og undervisning og dækket af de projekter, som jeg havde søgt og fået midler til inden for områder som "bæredygtig råstofudnyttelse", "ansvarlige algoritmer" og "lokale energifællesskaber". Da denne faglige begrundelse ikke

gav mening, valgte dekanen i stedet at fremhæve, at besparelsen ved at afskedige mig netop var, at instituttet så kunne give de eksterne forskningsmidler, jeg havde søgt og fået bevilget, til andre ved instituttet.

Den særligt udformede beskyttelse i senioraftale mente ledelsen ikke at være forpligtet af, da man valgte at tolke en senioraftale som en midlertidig ansættelse, hvorfor man ikke så nogen grund til at tillægge aftalens helt unikke ordlyd nogen vægt, til trods for at det var en af parterne underskrevet aftale.

Specielt for en større H2020-bevilling, et globalt projekt om bæredygtig råstofudnyttelse: AlSiCal, var institutlederens plan om at tage projektbevillingen fra mig og pålægge andre forskere at udføre projektet besynderlig, da mine faglige kompetencer gav mig en solid og bred faglig baggrund for at gennemføre dette projekt. Jeg har beskæftiget mig med bæredygtigheden af internationale mine- og råstofprocesser og været udpeget som Aalborg Universitets koordinator på en ansøgning om et Raw Materials KIC i EU. Jeg har desuden medvirket i at etablere to store internationale forskernetværk om "Greening of Industry" og "Sustainable Transitions". Til trods for at rektor for Aalborg Universitet i et interview har udtalt, at ledelsen vil "hjælpe de afskedigede videre", afviste rektor og dekan min anmodning om at lade mig tage denne projektbevilling med til en anden institution, hvilket ødelagde min privatøkonomi for de kommende år.

Ved samme forhandlingsmøde foreslog IDA på mine vegne et kompromis, hvorefter jeg allerede nu ville overgå som professor emeritus og alene skulle honoreres for de projekter, som jeg havde hjemtaget. Et sådant forlig ønskede dekanen ikke, men fremsendte i stedet den 12. april et tilbud om en

aftale, hvor jeg bl.a. skulle tiltræde følgende punkter: At jeg "overgår som professor emeritus i perioden 1. august 2019 – 31. januar 2020", "skal løse de opgaver ... fra egen bopæl", "ikke længere skal være fysisk til stede", "således ikke levere undervisning", "ikke skal realisere AlSiCal" efterfulgt af kravene "senest den 30. april skal UJ rydde sit kontor" og den "1. maj 2019 aflevere nøgler og adgangskort". Afslutningsvis indebar aftalen, "at parterne efter indgåelse af denne aftale ikke må omtale eller kommentere på eller udtale sig om hverken afskedigelsessagen eller emeritusaftalen". Dette "tilbud" kunne hverken jeg eller IDA acceptere, da det stred mod principperne om akademisk frihed og åbenhed.

Ved det afsluttende forhandlingsmøde i Moderniseringsstyrelsen den 25. juni fremhævede styrelsen, at alle beslutninger om afskedigelser ifølge oplysninger fra Institut for Planlægning havde været drøftet med de relevante sektionsledere. Dette var faktisk ikke korrekt for min afskedigelse, idet institutlederen eksplicit havde valgt ikke at indsætte en afløser for den fratrædte sektionsleder, men selv agere sektionsleder, indtil afskedigelsesrunden var afsluttet. Et rundspørge blandt alle de fagligt kompetente inden for mine forskningsfelter har afdækket, at ingen af dem har været konsulteret af institutlederen (eller for den sags skyld af dekanen). Jeg bad derfor Aalborg Universitet om aktindsigt i min afskedigelsessag. Efter flere runder med ikkefyldstgørende besvarelser afsløede universitetet at give mig indsigt i institutlederens begrundelse for at udpege mig til afskedigelse. Dette afslag motiverede universitetet med: "Alle medarbejdere på instituttet er individuelt vurderet ift. de udvælgelseskriterier, som er blevet drøftet i fakultetets samarbejdsudvalg.

Uanset at dette affødte skriftlige og mundtlige protester fra mine akademiske kolleger i sektionen, fra andre kolleger på instituttet og en større protest fra de studerende, fastholdt ledelsen ved universitetet disse to afskedigelser.

Ulrik Jørgensen, forhenværende professor i bæredygtig omstilling ved Aalborg Universitet

... I den forbindelse er der udarbejdet et internt dokument, som vi, iht. vores svar af den 4. juni og 20. juni, vurderer ikke er omfattet af retten til aktindsigt, og som i øvrigt ikke er journaliseret på din sag”.

Undervisningsbelastning øget

Afskedigelserne har medført, at Aalborg Universitet ikke længere på værkstedet kan give de ingeniørstuderende i bæredygtigt design i København en fagligt kvalificeret undervisning i bearbejdning af metaller, plast og træ, herunder i svejsning, selvom uddannelsen bygger på, at de studerende er i stand til at forstå disse processer og selv benytte dem i udvikling af modeller i deres designprojekter.

For undervisningen har afskedigelsen af mig betydet, at den sektion, jeg var tilknyttet, i foråret 2019 har undervist omkring 65 procent mere end normeret. Dette er en øgning fra efteråret 2018, hvor sektionen kun underviste 43 procent mere end normeret. Sektionen er og var dermed den mest undervisningsbelastede sektion på instituttet, der i 2018 “kun” havde en gennemsnitlig overbelastning på 13 procent. Årsagen til, at sektionens arbejdsbelastning er vokset så kraftigt, er, at man med udgangen af 2018 mistede, hvad der svarer til to medarbejders fulde undervisning (sektionslederen fratrådte, en professor gik på halv tid, og en lektor blev studiekoordinator på halv tid). Sektionen havde dermed reelt mistet to fulde stillinger, allerede inden afskedigelserne blev besluttet og udmøntet. Alligevel vælger institutlederen derefter, at to ud af i alt tre afskedigelser skal ske i denne den mest arbejdsbelastede sektion på instituttet.

I løbet af 2018 var Aalborg Universitet i Arbejdstilsynets søgelys pga. af udbredt kritik fra de ansatte akade-

mikere ved Campus i København om distanceledelse, for stor arbejdsbelastning og stress. Det blev imødegået af universitetets ledelse med løfter om bedre ressourcestyring, som medarbejderne valgte at tage for pålydende. I 2019 vil den store overbelastning på Institut for Planlægning nu blive løst ved, at timerne afsat til undervisning på tværs af instituttet bliver reduceret med omkring 23 procent uden at mængden af kurser og vejledning reelt reduceres. De ansatte har så fået besked på at gennemføre undervisningen mere effektivt. Dette indebærer ikke, at den skæve belastning bliver rettet op, så min tidligere sektion arbejder stadig omkring 30 procent mere end den nye norm.

Overbelastningen har ført til protester fra de ansatte i sektionen. Men svaret fra dekanen og institutlederen har været, at man jo desværre ikke her og nu kan ansætte nye personer, da man netop har gennemført en afskedigelse med den begrundelse, at “du er blandt dem, der i den givne situation bedst kan undværes”.

Forløbet af min afskedigelsessag rejser en række principielle spørgsmål:

1. Bør ledelsen på et universitet kunne afskedige akademikere, hvis ansættelse og hele indsats bygger på faglige bedømmelser, uden at være forpligtet til at give en saglig og faglig begrundelse?
2. Er det i overensstemmelse med princippet om forskningsfrihed og etisk forsvarligt, at universitetets ledelse flytter midler, der er hjemtaget på basis af en eller flere forskeres CV’er og erfaringer, og pålægge andre forskere at udføre arbejdet?
3. Overtrumfer argumenter om en generel økonomisk nedskæring alle andre hensyn, når der i praksis blot er tale om en reduktion på omkring 1 procent ved et fakultet? Og i øvrigt

på baggrund af et budget, der allerede nogle måneder senere viser et regnskabsmæssigt overskud.

4. Hvad vil akademikernes fagforeninger gøre ved, at den nuværende overenskomst, som ellers fremhæver, at der ikke må forekomme “vilkårlighed” ved afskedigelser, viser sig ikke at være i stand til at yde de ansatte nogen reel beskyttelse mod personlig forfølgelse og usaglighed? ■

TILBUD OM GENMÆLE

Ledelsen på Aalborg Universitet er blevet tilbudt mulighed for genmæle, men strategisk chefrådgiver Bo Jepsen meddeler per e-mail: “Aalborg Universitet diskuterer aldrig personsager i pressen”.

Forskerforum har forelagt sagen for Ulrik Jørgensens fagforening, IDA, hvor Lone Retoft, direktør for Jura og Arbejdsvilkår, svarer, at de i IDA kan genkende sagsforløbet i store træk. Dog kan de ikke helt genkalde sig gengivelsen af mødet i IDA med formanden Thomas Damkjær Petersen, som fandt sted d. 4. september 2019.

Hun siger, at Thomas Damkjær Petersen konkluderede, at hele sagsforløbet og afskedigelsen af Ulrik Jørgensen ikke havde været kønt og på mange måder havde været en urimelig proces, men at der desværre ikke er noget at komme efter juridisk, da opsigelsen har fundet sted inden for de rammer, som p.t. er gældende, og at IDA ikke så sig i stand til at kunne vinde en bevisførelse herom ved en voldgift.

OPRØRET fra Hongkongs universiteter

I Hongkong har universiteternes campusser nærmest udviklet sig til krigszoner. Studerende fører an i voldsomme protester mod stigende kinesisk indflydelse.

Universiteter har ofte været arnested for protester, opstande og sågar revolutioner. Og i øjeblikket er det i Hongkong, at de studerende har smidt bøgerne og er gået på barrikaderne. Billedet forestiller dimitterende kandidater fra Hong Kong Polytechnic University, der har iført sig den såkaldte Guy Fawkesmaske for at vise ulydighed mod et maskeringsforbud, der er indført i byen.

Denne protest er dog så en af de mere afdæmpede. Faktisk har demonstrationerne, som studenterne afvikler, udviklet sig til reelle gadekampe, hvis voldsomhed nåede et foreløbigt højdepunkt, da en politibetjent skød en demonstrant i brystet på klos hold. Demonstranterne holder sig imidlertid ikke tilbage for våbenbrug. Der bliver brugt slagvåben, molotovcocktails og sågar buer og pile.

Protesterne begyndte på grund af et forslag om, at Hongkong-borgere skulle kunne udleveres til retsforfølgelse i Kina. Det fik mange til at frygte, at den højere grad af retssikkerhed, som Hongkong-borgere nyder, ville blive undergravet, og særligt politiske aktivister og journalister ville være udsat.

Forslaget, der blev fremsat i april, medførte massive protester med hundredtusinder demonstranter, og det fik Hongkongs regeringsleder, Carrie Lam, til at trække det midlertidigt tilbage. Protesterne fortsatte dog. I juni blev parlamentet stormet, og i august var der sammenstød ved den internationale lufthavn, hvilket førte til aflysninger af hundredvis af fly.

Demonstranterne har stillet yderligere fire krav: At protesterne ikke bliver karakteriseret som "optøjer", amnesti for arresterede demonstranter, en uafhængig undersøgelse af mulig politibrutalitet og endelig indførelsen af fuldstændigt demokrati. Desuden er der et massivt krav om, at Carrie Lam træder tilbage.

Urolighederne kulminerede på netop Hong Kong Polytechnic University, som de studerende omdannede til en reel fæstning under belejring af politistyrkerne. I skrivende stund er der stadig et lille antal aktivister tilbage på universitetet.

Den udvikling har gjort, at de omkring 100 danskere, der i øjeblikket studerer i Hongkong, er kommet meget tæt på urolighederne, der foregår i de campusser, hvor de bor og får undervisning. Eksempelvis har DTU 36 studerende i Hongkong, og de er blevet opfordret til at rejse hjem.

"Vi hører, at nogle har måttet fraflytte deres kollegieboliger, fordi der blev sat ild til dem. At der er blevet lavet molotovcocktails og brækket veje op foran vores studerendes boliger. På den baggrund er det vores vurdering, at sikkerhedssituationen har udviklet sig på sådan en måde, at vi anbefaler, at de studerende kommer hjem til Danmark", siger DTU's rektor, Anders Bjarklev.

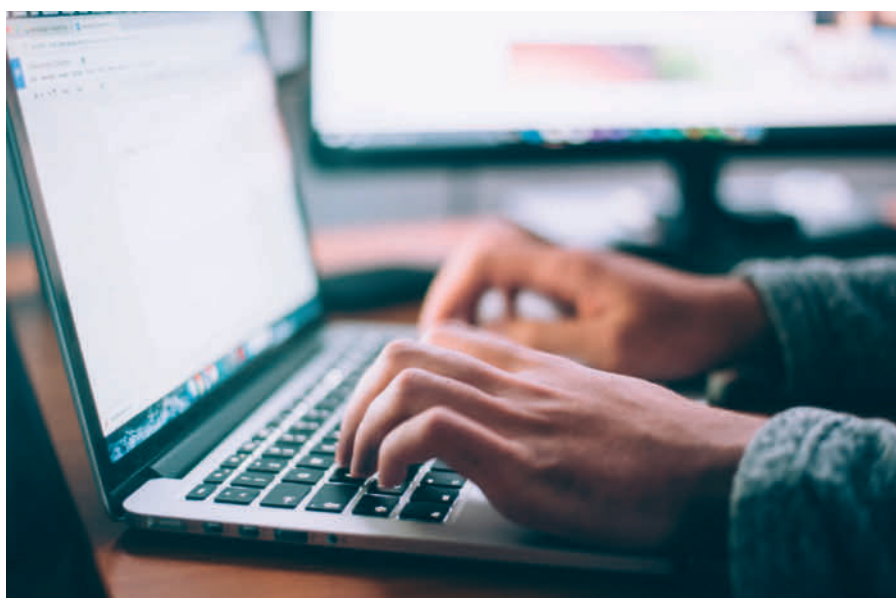
I Facebook-gruppen "Danskere i Hong Kong" kan man læse, at de danske studerende tilbydes husly, så de kan komme ud af de farlige områder, mens urolighederne står på. ■

Kandidater fra Hong Kong Polytechnic University protesterer ved deres graduering mod et maskeringsforbud, som blev indført som et indgreb mod demonstrationerne.

Studerende lærer studerende at skrive

På SDU har man succes med at bruge ældre studerende som "skrivevejledere" for deres yngre medstuderende. Filosofien er, at studerende lærer faget ved at lære dets skriftsprog.

Inogle tilfælde kan erfarne studerende ikke alene hjælpe med at løfte undervisnings- og vejledningsopgaven, de kan sågar gøre det bedre end de "voksne" undervisere. Det er erfaringen fra et projekt om akademisk skriftlighed på Det Humanistiske Fakultet på SDU.

Her har man over flere semestre udvalgt en gruppe dygtige kandidatstuderende og oplært dem som "faglige skrivevejledere" for bachelorstuderende, der får feedback omkring deres faglige akademiske skrivning. Og meget tyder på, at det er en rigtig god ide.

"De kan virkelig hurtigt sætte sig i ens sted, og jeg ved godt, at underviserne også prøver på det, men de er jo

bare akademisk så langt henne, at vi slet ikke er der, så det føles nogle gange så uoverskueligt".

Sådan lyder det i en evaluering af skrivevejlederne fra en bachelorstuderende på studiet designkultur og økonomi.

Udvælger dygtige studerende

En ting er, at de videnskabelige undervisere har begrænset tid til at give skrivemæssig vejledning, men samtidig

er de så rutinerede i deres egen skriftlighed, at de til dels har glemt den overgang, man som ny studerende skal igennem. Det har studentskrivevej-

lederne ikke, forklarer Vibeke Christensen, der er adjunkt ved Institut for Kulturvidenskaber på SDU og en del af

“Mere langsigtet håber vi, at færre bachelorstuderende falder fra, fordi de ikke ved, hvad de skal gøre og gribe i.”
Vibeke Christensen

den gruppe, som står for gennemførelsen af skrivevejlederprojektet.

"De har nogle andre muligheder, fordi de er tættere på. Deres faglige indsigt er naturligvis ikke lige så stor som underviserens, men de har skrevet sig godt ind i de faglige diskurser, de kan bruge fagbegreber, dokumentere deres brug, forklare og diskutere, hvad der er nødvendigt", fortæller hun.

Kurset for bachelorstuderende er blevet afholdt tre gange. Første skridt er at udvælge et antal skrivevejledere, som studielederen udvælger blandt de dygtigste kandidatstuderende. De bliver oplært til rollen som skrivevejledere på et kursus over tre dage, hvor fokus især er på at identificere den særlige skriftlighed, der er kendetegnende for deres eget fag.

Skriftsprog er forskelligt fra fag til fag

Et helt afgørende greb på det kursus er, at de kommende skrivevejledere får lov til at læse, analysere og diskutere tekster fra både eget fag og andre fag. Det skaber ofte en ahaoplevelse af, hvor stor forskel der faktisk er på måder, man udtrykker sig skriftligt på i forskellige fag.

"Jeg fandt ud af, at det var meget anderledes at skrive en opgave på de forskellige fag. Og det synes jeg styrkede min egen viden om, hvad der definerer en medievidenskabsopgave", skrev en af de uddannede skrivevejledere eksempelvis i en evaluering.

"Det er et didaktisk greb, vi har foretaget, at vi lader dem gå en tur ud til andre fag, så man sidder med hinandens tekster. Det giver et perspektiv på skriftligheden i sit eget fag: Hvad skal

forklares, og hvad kan tages som en selvfølge? Hvad skal defineres, og hvad kan forudsættes som velkendt? I nogle fag vil man vældig gerne adskille det redegørende, det analyserende og det diskuterende. I andre fag kan man godt koble det”, fortæller Vibeke Christensen.

“Vilddt imponeret”

De fagskriftlige særkender er heller ikke nødvendigvis noget, som de videnskabelige undervisere er bevidste om.

“Vi undervisere har brugt mange år på at dygtiggøre os, men vi har ikke brugt tid på at sammenligne med andre fag. Så det bliver en tavs viden. Det, de faglige skrivevejledere skal hjælpe med, er at pege på, hvad der kendetegner skriftligheden i netop dette fag”, siger Vibeke Christensen.

De i alt 14 timers kursus er faktisk nok til at ruste kompetente faglige skrivevejledere, konstaterer hun.

“Jeg har undervist i 25 år, og jeg er vilddt imponeret over, hvor langt de kan komme på et 3-dages kursus, men det er, fordi de er godt forankret i deres fag og har en interesse for skriftlighed. De er topmotiverede og nysgerrige”.

Næste skridt er den egentlige skrivevejledning af de bachelorstuderende. Hver skrivevejleder får tildelt 45 vejledningstimer, og de bruges på forskellig vis til vejledning af studerende, der frivilligt har meldt sig til at deltage i projektet og modtage vejledning. Det kan oplagt være i forbindelse med opgaver, de bachelorstuderende skal skrive, hvor skrivevejlederne medvirker på sidelinjen i forhold til det skriftlige, og vejledningen kan både være individuel og gruppevis.

For tidligt at aflæse effekt

Projektet har kørt i 2018 og 2019, og det er blevet gennemført tre omgange med skrivevejlederrekruttering og efterfølgende vejledning af bachelorstuderende. Om det har medført et egentligt kvalitetsløft i forhold til de studerendes

faglighed, har Vibeke Christensen ikke nok data til at sige noget om.

“Vi har en enkelt underviser, der mener at kunne se nogle forbedringer, og nogle studerende fortæller, at de har brugt skrivevejledernes feedback og forbedret sig i efterfølgende opgaver, men datagrundlaget er for snævert til at sige noget ud fra. Men på længere sigt vil vi kunne sammenligne resultater fra studerende, der har taget imod skrivevejledning, og dem, der ikke har”.

Evalueringerne har dog været positive.

“De faglige skrivevejledere mener, at de har været godt klædt på til opgaven. Og stort set alle studerende synes, de har fået noget ud af det. Men det har været frivilligt at deltage, så måske er det også dem, der på forhånd har været positivt indstillet. Vi skal også undersøge, hvorfor nogle ikke har opsøgt det”, siger Vibeke Christensen.

Skrivning socialiserer

Men formålet skal ikke kun ses i forhold til at forbedre de studerendes skriftlige niveau. Ifølge teorien, der ligger til grund for projektet, har den tilegnede skriftlighed også en socialiserende funktion – man bliver integreret på studiet ved at lære at skrive fagets sprog.

“Noget af det her er udløst af problemer med frafald. Det hænger også sammen med masseuniversitetet, hvor flere i dag ikke har en baggrund, der gør det nemt for dem at forstå det sprog, der tales på universitetet. Så vi vil gerne styrke, at der på studierne opbygges en opmærksomhed på skrivekultur og det at lære gennem at skrive. Og mere langsigtet håber vi, at færre bachelorstuderende falder fra, fordi de ikke ved, hvad de skal gøre og gribe i”.

Projektet om akademisk skriftlighed udløber med årets udgang, men Vibeke Christensen tror og håber, at initiativet med faglige skrivevejledere på en eller anden måde vil blive videreført på fakultetet som en fast ordning. ■

AT SKRIVE FAGET ER AT LÆRE FAGET

At skrive akademisk er ikke en disciplin – det er mange hundrede discipliner. For hvert eneste fagområde har sin egen måde at udtrykke sig på videnskabeligt. Den skriftlighed tilegner man sig gennem studiet, og det er en væsentlig del af at lære selve faget.

Sådan lyder den forståelse af akademisk skriftlighed, som udgør en slags teoretisk ramme for projektet på SDU.

I dag er det almindeligt, at universitetet eller dets fakulteter tilbyder støtte og undervisning i akademisk skriftlighed for eksempel gennem centrale skrivecentre. Men pointen i dette projekt er, at skrivetræningen skal knyttes til det enkelte fag, for fag og skriftlighed er to sider af samme sag.

“Den kontekstuelle skriftlighed – det er det, der gør forskellen. Skriftligheden er langt mere end det at skrive korrekt, det er også måden at lære på”, siger Vibeke Christensen.

Denne forståelse af skrivningens betydning udspringer af den britiske “Academic Literacies”-tilgang. I en artikel i Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift om projektet med de faglige skrivevejledere beskriver Vibeke Christensen med baggrund i Academic Literacies-teorien tre forskellige forståelser af akademisk skrivning:

1. **Study skills**, hvor skrivning ses som en teknisk og instrumentel færdighed, der kan overføres mellem kontekster. Manglende succes med skrivning tillægges den studerendes mangler.
2. **Academic socialisation**, hvor skrivning ses som et medium for repræsentation inden for en relativt homogen akademisk kultur. Succesfuld skrivning indebærer den studerendes tilpasning til den akademiske diskurs.
3. **Academic literacies**, hvor skrivning ses som en social praksis, der vedrører såvel erkendelsesspørgsmål som identitets- og magtforhold. Skrivning er en kontekstbundet meningsskabende proces. Succesfuld skrivning omfatter forhandling af mening inden for den sociale praksis, herunder forhandling af fx kommunikative former som indhold og genre.

FORSKNINGENS SERVILISERING

Hvorfor skal videnskaben styres af politik og økonomi i et såkaldt videnssamfund? Lad os foretage et tankeeksperiment og forestille os, at videnskaben står solidt plantet på sine egne ben uden at skulle være tvunget til at agere som den velvillige og afhængige variabel.

Skandalen omkring oksekødsrapporten fra Aarhus Universitet var ikke en enlig svale. En intern undersøgelse på Aarhus Universitet har fundet fejl og mangler i 34 ud af 55 rapporter udarbejdet af Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug (DCA). Og mon ikke der også ville kunne findes fejl og mangler, hvis uvildige instanser satte sig for at finkæmme eksempelvis DTU's eller KU's eksternt finansierede forskningssamarbejder og -afrapporteringer?

Med andre ord er fanden løs på universitetet og rektorer og andet godtfolk tvinges til at gå offentlig bodsgang, mens de samtidig gør deres bedste for at iværksætte rygenoprettende postmen allerhelst pre-damagecontroltiltag. Det er ikke bare ét universitet, der er noget galt med, men hele Danmarks universitetssektor.

Forundret bør man ikke være i en verden, hvor over halvdelen af universitetets forskningsmidler kommer udefra, og der er betydelige private interesser involveret i at få produceret anvendelig forskning af høj og uplettet kvalitet. Kan der henvises til forskning fra et offentligt universitet, har den producerede viden nemlig høj legitimitet.

“Fra forskning til faktura”, lød den i forskningspolitisk forstand heden-gangne Helge Sanders credo som

bekendt, og dén devise gælder stadigvæk som ubetinget ledestjerne. Dertil kommer, at forskningen er blevet konkurrenceudsat, og at forskerne også med jævne mellemrum skal myndighedsbetjene og levere statsligt efterspurgte tjenesteydelser. Forskere risikerer at blive transformeret til konsulenter, der skal tilvejebringe det, opdragsgiverne ønsker, inden for stadig snævrere rammer.

Kedsommeligt forudsigelige er reaktionerne. Den ene del af det politiske spektrum siger: Det offentlige har svigtet. Flere frie forskningsmidler må der til, og frem for alt må grundforskningen støttes. Dertil kommer, at det højtbesungne armslængdeprincip må sættes stærkere igennem. Eksterne interessenter må vide og frem for alt “lære” at acceptere, at forskning notorisk ikke kan bestilles til at levere forudbestemte ydelser. Den anden del siger: Money talks! Kom ind i spillet. Selvfølgelig skal forskningen producere det, erhvervslivet og staten efterspørger. Hvad skal samfundet med verdensfern forskning, der ikke sikrer nationens konkurrenceevne og bidrager til at løse påtrængende problemer?

Førstnævnte stemme har det meget svært. For på tinge er der ikke mange stemmer i at være den frie forsknings ven. Dertil kommer sikkert både taktiske hensyn og en vis portion usikker-

hed. For hvorfor støtte forskning, der ikke er let at “sælge” til befolkningen, og hvad nu, hvis forskerne finder ud af noget, der slet ikke flugter med de politiske strategier for samfundets udvikling? Sidstnævnte stemme er derimod i vælten i et samfund, der i stigende grad hylder utilitaristiske argumentations-, forståelses- og handleformer. Noget for noget, hedder det i folkemunde. Alt hvad vi gør, skal kunne betale sig, hvorfor ellers gøre det?

Men lad os alligevel prøve at vende bøtten og tage en sviptur i den samfundsteoretiske helikopter. Fra behørig højde kan tre delsystemer øjnes langt dernede i det samfundsmæssige pløre: et økonomisk, et politisk og et videnskabeligt. Kun via et analytisk røntgenblik lader de sig dechiffrere, da de er filtret godt og grundigt ind i hinanden; men de er faktisk distinkte, og de (for) følger vidt forskellige rationaler. Logikken for økonomien er lønsomhed og overskud (profit), logikken for politikken er styring og samfundsudvikling (magt), og logikken for den forskningsbaserede videnskab er frihed til at tænke, spørge og undersøge alverdens fænomener i forsøget på at skabe ny viden og/eller ugyldiggøre gammel ditto (dvs. sandhed).

Oppe i helikopteren er det svært ikke at komme til at undre sig over,

Forhenværende videnskabsminister Helge Sanders credo "fra forskning til faktura" gælder stadigvæk som ubetinget ledestjerne i dansk forskning, skriver debattørerne.

hvorfor de tre delsystemer ikke er lige stærke. Det virker bestemt, som om videnskaben er den afhængige variabel. Uden eksterne penge og (universitets) politisk bevågenhed, ingen forskning, ingen videnskab. Umiddelbart ser det ud til, at videnskaben er den ultimativt svageste part. Men samtidig gælder det, at det økonomiske system er direkte afhængigt af, at der fortløbende bliver produceret ny viden om alt fra befolkningens sundhedsdata og nye læringsteorier til neuroplasticitet og bæredygtighedsstrategier. Ingen vidensøkonomi – eller kognitiv kapitalisme, som vi foretrækker at kalde den herskende periode – uden viden og videnskab. Viden er blevet en vare og en grundlæggende strategisk produk-

tivkraft. Til gengæld er det politiske system absolut ikke interesseret i at lytte til videnskabelige indsigter, hvis det ikke er opportunt.

Skulle man finde på at skrive en "Kejserens nye klæder" version 2.0, så ville det opvakte barn nok spørge: Hvorfor kan videnskaben ikke spille førsteviolinen, når økonomien er direkte afhængig af den? Måske ville det også driste sig til at spørge: Når nu det politiske system alligevel altid kommer for sent til at nå og formå at rydde op efter alle de problemer, som et amokløbende økonomisk system tørrer af på det politiske system, hvorfor allierer det sig så ikke med det videnskabelige system for at prøve at kontrollere det økonomiske ditto?

Det fundamentale problem er simpelthen: Hvordan kan videnskaben komme til at stå solidt plantet på sine egne ben uden at skulle være tvunget til at agere som en alt for servil og afhængig variabel? Det indtil videre ganske hjemløse svar er, at videnskabens egen selvreferentialitet – dvs. den frie vidensskabelse i sandhedens navn – må tiltage sig magt og agt i et samfund, der er komplet skævvredet af altigennemtrængelige og anmassende økonomiske rationaler og på sin vis underlegne, krænkende og i stigende grad fordummende politiske tiltag til at overstyre universitetsverdenen. ■

KU-FORSKER MODTAGER DRONNING MARGRETHES ROMERSKE PRIS

Maria Fabricius Hansen har fået overrakt Dronning Margrethes Romerske Pris i forbindelse med Det Danske Instituts årsmøde i Rom.

Prisen, der blev indstiftet af Carlsbergfondet i 2015, gives for en fremragende videnskabelig indsats af en aktiv, fortrinsvis dansk forsker. Fondens bestyrelsesformand, Flemming Besenbacher, stod for overrækkelsen.

Dronning Margrethes Romerske Pris har til formål at bevare og videreudvikle de kulturelle bånd mellem Danmark og Italien. Dr.phil. Maria Fabricius Hansen er kunsthistoriker med speciale i italiensk middelalderlig kirkearkitektur og italiensk renaissance. Hun beskrives som en vidende og bredt orienteret forsker, der på én gang arbejder med traditionelle kunsthistoriske emner og er nytænkende i sin forskningsmæssige tilgang. Dette kommer bl.a. til udtryk i hendes tolkning af genbruget af antikke bygnings-elementer i romerske middelalderkirker og i hendes netop udkomne store bog om grotesker – ornamentalt freskomaleri i 1500-tallets Italien. Heri kontekstualiserer hun periodens brug af de antikke motiver på en ny måde og gør dermed op med mange hidtil gældende forestillinger om genren.

Det Danske Institut i Rom fungerer som et attraktivt og inspirerende forsknings- og arbejdssted og en unik ramme om koncerter, udstillinger og konferencer med både dansk, italiensk og international appel. Siden 1967 har instituttet haft til huse i en enestående bygning i Valle Giulia skænket af Carlsbergfondet, som gennem mange år har støttet instituttet med bevillinger til forskningsprojekter, stipendier og legater.

JULIE SOMMERLUND SKIFTER TIL RUC

Julie Sommerlund skal fremover stå i spidsen for Roskilde Universitets Institut for Kommunikation og Humanistisk Videnskab (IKH).

Hun kommer fra en stilling som prodekan for forskning og impact på Københavns Universitets humanistiske fakultet. En stilling, hun bestred i syv år.

Julie Sommerlund er uddannet cand.mag. i moderne kultur og kulturformidling fra Københavns Universitet og har desuden en ph.d.-grad fra Copenhagens Business School. Hun tiltræder som institutleder den 1. december 2019 som afløser for Hanne Løngreen.

”Jeg er meget optaget af, hvordan humanistisk viden kan indgå i tværfaglige og praktiske sammenhænge, og det er et område, hvor IKH virkelig er stærkt. Desuden synes jeg, at instituttet og RUC har været

gennem en spændende udvikling i de sidste år, og jeg glæder mig meget til at være med til at fortsætte denne udvikling”, udtaler Julie Sommerlund i forbindelse med sit jobskifte.

Roskilde Universitets institutstruktur blev ændret i 2016, så der i dag er fire institutter. De øvrige institutledere er Peter Kragelund fra Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv, Susanne Sørensen fra Institut for Naturvidenskab og Miljø og Anders Siig Andersen fra Institut for Mennesker og Teknologi.

IT-UNIVERSITETET UDNÆVNER TRE NYE PROFESSORER

Thore Husfeldt, Carsten Schürmann og Yvonne Dittrich er udnævnt som professorer på IT-Universitetet i København.

Thore Husfeldt, der forsker i algoritmer, har en ph.d. i datalogi fra Aarhus Universitet. Siden 2008 har han været lektor på ITU, og i 2012 blev han udnævnt til professor på Lunds Universitet.

Carsten Schürmann forsker i digital sikkerhed og digitalisering af valgprocesser. Frem til 2005, hvor Carsten Schürmann blev ansat på ITU som lektor, var han tilknyttet Yale University som adjunkt. Med sig har han en ph.d. fra Carnegie Mellon University i USA.

Yvonne Dittrichs forskningsområde er samarbejde og kommunikation i softwareudvikling. Hun har tidligere været lektor på Blekinge Institute of Technology i Sverige og

har en ph.d. i datalogi fra Hamborg Universitet.

De tre nye professorer er udnævnt fra 1. oktober 2019 på Institut for Datalogi på ITU.

AU-FORSKER SKAL VÆRE RADIOVÆRT

Rasmus Ejrnæs, biolog og seniorforsker ved Institut for Bioscience på Aarhus Universitet, skal være radiovært på den nye taleradio Radio4. Han vil fremover hver lørdag fra klokken 10 til 12 kunne høres i naturprogrammet ”Vildspor”.

Han er ny i værtsrollen, men flittig formidler af sin forskning både i medier, med foredrag og i bogudgivelser. Rasmus Ejrnæs er blandt andet forfatter til bøgerne ”Natur” og ”Den uendelige have” i serien ”Tænkepauser”.

Programmet ”Vildspor” har naturen som sit omdrejningspunkt. Rasmus Ejrnæs får hver gang assistance fra de to biologer

Lærke Glerup og Emil Brandtoft, som han sender ud på en feltreportage. Selv bliver han i studiet, hvor han får besøg af en gæst, som fra forskellige vinkler er med til at belyse det, der er programmets dna, nemlig hvordan naturen får den plads, den ifølge biologen fortjener.

Bag programmet står Folkeuniversitetet og Aarhus Universitetsforlag, der har dannet et produktionsselskab, som har til formål at levere videnprogrammer til Radio4.

HIV-FORSKER FRA AU FÅR 5 MIO. KR.

Ph.d. og lektor **Ole Schmeltz Søgaard** fra Aarhus Universitet og Aarhus Universitetshospital har fået en bevilling på 5 mio. kr. fra Lundbeckfondet til at undersøge, om

hiv-patienters immunforsvar styrkes i sådan en grad, at livslang medicin ikke længere er nødvendigt.

Godt 37 mio. mennesker lever i dag med hiv og må dagligt tage medicin for at holde sygdommen i ave. Ole Schmeltz Søgaard arbejder på at udvikle en kur, der vil gøre immunforsvaret i stand til at kontrollere hiv-infektionen, hvis patienter holder op med at tage deres daglige hiv-medicin.

De 5 mio. kr. betyder, at Ole Schmeltz Søgaard kan arbejde målrettet på at identificere nye mekanismer, der kan bruges til at udvikle innovative behandlingsprincipper, som i sidste ende kan kurere hiv-infektionen. Bevillingen er en del af Lundbeckfondens Ascending Investigators-program, der gives til erfarne og talentfulde forskere.

INTERNATIONAL PRIS TIL AAU-FORSKER

Professor **Petar Popovski** fra Aalborg Universitet har modtaget den såkaldte Technical Achievement Award for sit banebrydende bidrag til trådløse 5G-systemer

og deres anvendelse i intelligente elsystemer (smart grids). Prisen blev overrakt på årets IEEE SmartGridComm 2019, der fandt sted i Beijing.

IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) er en international nonprofit-organisation til fremme af teknologi med relation til elektricitet i meget bred forstand. Den har mere end 360.000 medlemmer i omkring 175 lande.

Prisen er bl.a. en anerkendelse af Petar Popovskis store bidrag til forskningen inden for utrapålidelig kommunikation med lav latenstid (URLLC) – et område, som han har arbejdet med siden 2014. URLLC anvendes for eksempel i intelligente elsystemer, der skal sikre en bedre udnyttelse af vedvarende energikilder.

Petar Popovski står i spidsen for forskningssektionen Connectivity på AAU, som arbejder med forskellige aspekter af forbindelser med 5G og trådløse forbindelser, der kommer endnu længere ude i fremtiden, IoT, kommunikation i blockchainbaserede systemer, satellitkommunikation osv. Sektionen arbejder med førende universiteter over hele verden og med en række virksomheder som fx Bosch, Huawei, Keysight, Kamstrup, Ericsson.

UNIVERSITETSDIREKTØR FORTSÆTTER PÅ ITU

Bestyrelsen på IT-Universitetet i København har besluttet at fastansætte universitetsdirektør **Georg Dam Steffensen**, efter at han har været ansat i mere end 10 år på åremålskontrakter.

Det er på baggrund af en længere rekrutteringsproces og efterfølgende indstilling fra rektor Martin Zachariassen og formand i ITU's bestyrelse Maria Rørbye Rønn, at bestyrelsen fastansætter universitetsdirektøren.

Georg Dam Steffensen har været ansat på ITU siden 2005, hvor han blev ansat som økonomichef. Siden 2008 har han været en del af direktionen med ansvar for administrationen, økonomi og personaleforhold på ITU.

DTU ER IGEN NORDENS MEST INNOVATIVE UNIVERSITET

Danmarks Tekniske Universitet går i år ni pladser frem fra nummer 57 til nummer 48 i verden på ranglisten Reuters Top 100: The World's Most Innovative Universities – 2019. Det placerer samtidig DTU som nummer 9 i Europa mod en placering som nummer 13 i 2018.

DTU fastholder også sin placering som nummer et i Norden, som DTU i øvrigt har indtaget, siden ranglisten første gang så dagens lys i 2015. Det bedst placerede europæiske universitet er KU Leuven med en syvendeplass. Den globale førsteplass indtages – også for femte gang – af Stanford University.

"DTU's placering på Reuters rangliste afspejler et vedholdende fokus fra vores forskere på, at forskningen skal være til gavn ude i samfundet. Det handler ikke kun om, at vi indsender et stort antal patenter, men om at rigtig mange af dem får succes. Derudover handler det om vores omfattende samarbejde med erhvervslivet, så de løsninger, vores forskere kommer med, også finder anvendelse", siger koncerndirektør for Innovation og

Entrepreneurskab Marianne Thellersen.

Fire af DTU's allianceuniversiteter er også med på listen: École Polytechnique Fédérale de Lausanne (EPFL) er nummer 17, Korean Advanced Institute of Science and Technology (KAIST) er nummer 34, Technical University of Munich (TUM) er nummer 46, og Nanyang Technological University (NTU) er nummer 67.

Reuters udgiver hvert år to innovationsranglister: en europæisk rangliste om foråret (hvor DTU i år var placeret som nummer 13) og den aktuelle verdensrangliste om efteråret. De to ranglister er baseret på forskellige metoder og er derfor ikke direkte sammenlignelige.

FORSKNINGSFOND FÅR NYE MEDLEMMER

Uddannelses- og forskningsminister Ane Halsboe-Jørgensen har udpeget professor **Maja Horst**, DTU, Vice President **Ole Kirk**, Novozymes A/S, og professor **Mette Marie Rosenkilde**, Københavns Universitet, til bestyrelsen for Danmarks Frie Forskningsfond.

Professor Anette Warring, Roskilde Universitet, professor Jesper Wengel, Syddansk Universitet, og professor Søren Kragh Møestrup, Syddansk Universitet, gendudpeges.

Maja Horst tiltrådte 1. september 2019 i et nyoprettet professorat for ansvarlig teknologi ved Danmarks Tekniske Universitet, Ole Kirk er ph.d. i kemi og bestrider en post som Vice President for Research and Development ved Novozymes A/S, mens professor Mette Marie Rosenkilde er viceinstituteder for forskning på Biomedicinsk Institut ved Københavns Universitet.

Bestyrelsen har tidligere på året udpeget otte nye rådsmedlemmer til fondens faglige forskningsråd, der med deres ekspertviden kan bidrage til at identificere de mest originale idéer og initiativer i dansk forskning.

Således får fonden ny besætning ved årsskiftet bestående af henholdsvis ni bestyrelsesmedlemmer og 75 rådsmedlemmer fordelt på fem forskningsfaglige råd.

De skal fordele cirka 1 milliard kroner i 2020 til den forskerinitierede frie forskning. Hertil kommer opgaver i relation til udmøntning af midler til tematisk forskning. Fonden rådgiver endvidere uddannelses- og forskningsministeren, Folketinget og regeringen i forskningsspørgsmål.

DFF | Kultur og Kommunikation får som det eneste faglige forskningsråd ny formand i 2020, idet professor Anders V. Munch, Institut for Design og Kommunikation, Syddansk Universitet, afløser Dorthe Gert Simonsen, lektor ved Saxo-instituttet.

Tiltrædelse sker per 1. januar 2020 for en fireårig periode med mulighed for forlængelse i yderligere to år.

CBS SKAL HAVE NYT BESTYRELSESMEDLEM

Copenhagen Business School skal have et nyt eksternt bestyrelsesmedlem som afløser for Arvid Hallén, der udtræder af bestyrelsen d. 31. januar 2020 efter udløb af hans funktionsperiode.

En kompetenceprofil for det nye eksterne bestyrelsesmedlem danner grundlag for indstillingsorganets kommende arbejde med at vurdere kandidater, inden de eventuelt indstilles til CBS' udpegningsorgan. Udpegningsorganet træffer endelig beslutning om at tilbyde en kandidat at indtræde i CBS' bestyrelse som nyt eksternt medlem.

CBS inviterer alle, der kan bidrage med velargumenterede forslag og ideer til et nyt eksternt medlem, om at indsende dem til indstillingsorganets sekretariat. Kravet er dog, at forslag til kandidater skal være motiverede og vedlagt kandidatens CV samt oplysning om, at kandidaten kan og vil indtræde i CBS' bestyrelse.

FOND VIL STØTTE 10 NYE GRUNDFORSKNINGSCENTRE MED 1,1 MIA. KR.

Danmarks Grundforskningsfonds bestyrelse udvalgt 10 ansøgere, der nu inviteres til kontraktforhandlinger om etableringen af nye grundforskningscentre – Centers of Excellence.

De nye grundforskningscentre bliver etableret for en seksårig periode med mulighed for forlængelse i yderligere fire år under forudsætning af en tilfredsstillende evaluering efter fem år. Fonden investerer 657 millioner kroner nu og afsætter yderligere 440 millioner kroner til forlængelse af centrene.

De 10 centre bliver fordelt med tre på KU, tre på AU, to på DTU, et på SDU og et på Statens Serum Institut.

Marcus Thomas Pius Gilbert, Københavns Universitet, til Centre for Evolutionary Hologenomics (HOLOGENOME).

Ronnie Nøhr Glud, Syddansk Universitet, til Danish Center for Hadal Research (HADAL).

Stig Helveg, Danmarks Tekniske Universitet, til Center for Visualizing Catalytic Processes (VISION).

Liv Hornekær, Aarhus Universitet, til Center for Interstellar Catalysis (InterCat).

Tine Jess, Statens Serum Institut, til Center for Molecular Prediction of Inflammatory Bowel Disease (PREDICT).

Kasper Lippert-Rasmussen, Aarhus Universitet, til Center for the Experimental-Philosophical Study of Discrimination (CEPDISC).

Jesper Mørk, Danmarks Tekniske Universitet, til Center for NanoPhotonics (NanoPhoton).

Thomas Pohl, Aarhus Universitet, til Center for Complex Quantum Systems (CCQ).

Jan Rossmeisl, Københavns Universitet, til Center for High Entropy Alloys Catalysis (CHEAC).

Nathalie Wahl, Københavns Universitet, til Copenhagen Center for Geometry and Topology (GeoTop).

TRE KU-FORSKERE FÅR 75 MIO. KR. TIL AT UNDERSØGE GÅDEFULD PARTIKEL

Fysikken har i årevis jagtet mere viden om den særlige partikel "Majorana-partiklen", der kan indgå i fremtidens kvantecomputere. Nu har forskere fra Københavns Universitet og Lunds Universitet modtaget 75 millioner fra European Research Council til forskning, der skal slå fast, om partiklen nu også har så stort et potentiale, som forskerne håber.

Forudsætningen for hele projekter er, at forskerne på Niels Bohr Institutet har udviklet en ny type superledere, en slags nano-ledninger, der kan lede elektroner uden at forstyrre dem.

De tre KU-forskere er professor og centerleder **Karsten Flensberg**, lektor **Ferdinand Kuemmeth** og professor **Charles Marcus**, Scientific Director på Microsoft Quantum Lab – Copenhagen.

De samarbejder med lektor **Martin Leijnse**, der også er tilknyttet QDev hos NBI, men er ansat ved Lunds Universitet.

AAU ER EUROPAS BEDSTE INGENIØRUNIVERSITET PÅ NY RANGLISTE

Aalborg Universitet (AAU) fastholder placeringen som Europas bedste og verdens fjerdebedste ingeniøruniversitet på listen Best Global Universities, som U.S. News & World Report har offentliggjort.

Dekan Mogens Rysholt Poulsen fra Det Ingeniør- og Naturvidenskabelige Fakultet glæder sig:

"Vi er selvfølgelig meget stolte over placeringen, der er en stor cadeau til vores dygtige forskere og øvrige medarbejdere. Jeg er sikker på, at vi med vores position kan være med til at skabe synlighed omkring hele Danmark som en stærk nation på ingeniørområdet, og at det vil kunne tiltrække flere internationale topforskere i fremtiden", siger han.

Ingeniørvidenskab er repræsenteret på tre af universitetets fem fakulteter: Det Ingeniør- og Naturvidenskabelige Fakultet, Det Tekniske Fakultet for IT og Design og Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet.

AAU udmærker sig også i en ny kategori på ranglisten, nemlig Electrical and Electronic Engineering, hvor universitetet indtager en andenplads på verdensplan.

TO KU-PROFESSORER FÅR 120 MIO. KR. TIL FORSKNING I BEKÆMPELSE AF SVAMPESYGDOMME OG FORÆDLING AF MODSTANDSDYGTIGE PLANTER

Novo Nordisk Fonden bevilger i alt 120 mio. kr. til to forskningsprojekter, som fokuserer på at fremtidssikre vores afgrøder. Det ene projekt omhandler bekæmpelse af svampesygdomme i hvede og byg, og det andet projekt omhandler forædling af modstandsdygtige planter.

Den ene bevilling går til professor **Hans Thordal-Christensen** fra Institut for Plante- og Miljøvidenskab ved Københavns Universitet. Han modtager 59.996.360 kroner til projektet "A new paradigm for disease-free crops of tomorrow".

Den anden bevilling går også til en professor fra Institut for Plante- og Miljøvidenskab ved Københavns Universitet, **Michael Broberg Palmgren**. Han har

modtaget 59.948.972 kroner til projektet "NovoCrops: Accelerated domestication of resilient climate-change friendly plant species".

Her skal forskerne afprøve accelererede forædlingsmetoder på en række vilde planter med det formål at skabe afgrøder, som er modstandsdygtige over for eksempelvis klimaforandringer.

I alt har Novo Nordisk Fonden uddelt 300 mio. kroner til forskning gennem Challenge Programme 2019. Ud over de to bevillinger inden for området Modern Plant Science – Towards a Sustainable World har fonden givet 120 mio. kroner til forskning inden for temaet Emerging Infectious Diseases og 60 mio. kroner til forskning inden for temaet How Dietary Factors Affect the Human Microbiome.

De øvrige bevillingsmodtagere er: **Helle Krogh Johansen**, professor, Klinisk Mikrobiologisk Afdeling, Rigshospitalet.

Lars Erik Larsen, professor, Institut for Veterinær- og Husdyrvidenskab, Københavns Universitet.

Tine Rask Licht, professor, DTU Fødevarer-institut, Danmarks Tekniske Universitet.

KLIMAPROFESSOR FRA KU MODTAGER HÆDERSPRIS AF DRONNINGEN

Katherine Richardson fra Københavns Universitet har modtaget Ebbe Muncks Hæderspris for sit arbejde med at sætte fokus på klimaforandringer. Hun er en af de

førende stemmer inden for biologisk oceanografi og klimaforskning i både Danmark og udlandet, hvor hun især har udforsket havets rolle i klimaforandringerne.

Katherine Richardson, der er født i USA, blev den første kvindelige prorektor på Aarhus Universitet, men har siden 2007 været ansat på Københavns Universitet. Her var hun tidligere prodekan på Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet, og i dag leder hun universitetets Sustainability Science Center. Hun har deltaget i adskillige videnskabelige ekspeditioner, blandt andet Galathea 3-ekspeditionen 2006-2007.

Ebbe Muncks Hæderspris, der består af 50.000 kr. og en hædersplakette i bronze, blev overrakt af dronningen ved et lukket arrangement den 5. november på Christiansborg Slot.

Ebbe Munch (1905-1974) var journalist, modstandsmand, diplomat og hofchef, og hans hæderspris tildeles personer, der arbejder inden for eller har gjort sig fortjent inden for ekspeditionsområdet og udforskning af Grønland, dansk virke i udlandet og oplysning om Danmarks frihedskamp og journalistik.

NY INSTITUTLEDER PÅ SDU

Lone Grønbæk er tiltrådt som institutleder på SDU's Institut for Virksomhedsledelse og Økonomi den 1. november. Hun har været ansat på SDU siden 2000 og har stor ledelseserfaring med sig i bagagen fra funktioner som studieleder, forskningsgruppeleder og senest som konstitueret institutleder på instituttet siden juni i år. Som institutleder skal hun stå i spidsen for et institut med 85 medarbejdere og aktiviteter i Odense, Kolding, Slagelse og Sønderborg.

Lone Grønbæk er lektor og interesserer sig både professionelt og privat for havet. I sin forskning har hun beskæftiget sig med strategisk adfærd inden for ressource- og fiskeriøkonomi, herunder internationale

aftaler og kooperativ spilteori. Og når hun ikke arbejder på SDU, sætter hun havkajakken i vandet eller stikker til søs i familiens lystbåd.

For Lone Grønabæk var det et naturligt skridt at blive institutleder, da hun altid har trivedes med ledelse. Hun har været en del af instituttet siden 2013 og ser frem til fortsat at bidrage til instituttets udvikling.

“Virksomhedsledelse og økonomi er et institut med en stærk tradition for forskning af højeste kvalitet, og den viden skal vi aktivere og bringe endnu mere i spil i det omgivende samfund. Det er min ambition, at vi skal sætte instituttet endnu tydeligere på landkortet. At vi skal synliggøre vores aktiviteter værdi for omverdenen og være dem, der trækkes på, når det gælder om at adressere udfordringer på områder, hvor vi står stærkt forskningsmæssigt”, siger Lone Grønabæk.

Den nye institutleder tager over efter Jan Guldager Jørgensen, der siden juni har varetaget stillingen som prodekan for uddannelse på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet.

AU ANSÆTTER ERHVERVSDIREKTØR

Aarhus Universitet har ansat **Lone Ryg Olsen** i en nyoprettet stilling som erhvervsdirektør som led i AU's satsning på erhvervs- og innovationsaktiviteter. Hun tiltræder den 1.

februar 2020.

Lone Ryg Olsen skal lede universitetets nyoprettede område “Erhverv og Innovation”, som samler en række af universitetets nuværende erhvervsrettede aktiviteter, fx iværksætteri, strategiske partnerskaber med kommuner og virksomheder, karrieresamarbejde og AU's tværgående casecompetition, AU Challenge.

En af de første opgaver bliver at medvirke til åbningen af The Kitchen, AU's nye iværksætterhus. The Kitchen skal være centrum for iværksætteraktiviteter for studerende, ph.d'er og forskere på AU og bidrage til at åbne nye karriereveje for specielt yngre forskere og studerende, så de i højere grad bidrager til skabelsen af nye virksomheder og innovation i eksisterende virksomheder. Målet er, at en større del af universitetets forskning bliver omsat til forretning og dermed kommer til mere direkte gavn for samfundet.

Lone Ryg Olsen har solid erfaring med opbygning af partnerskaber mellem offentlige og private interessenter og kommer fra en stilling som CEO i Danish Food Cluster, som er den førende samarbejdsorganisation for fødevarerinnovation i Danmark.

Hun har gennem størstedelen af sin karriere beskæftiget sig med ledelse og har beklædt stillingen som direktør i både danske og internationale virksomheder og har erfaring som iværksætter med sin egen

konsulentvirksomhed. Hun er oprindeligt uddannet journalist og har fungeret som redaktør på Morgenavisen Jyllands-Posten. Hun har desuden bestrebet en række bestyrelsesposter.

AU FÅR EU-MILLIONER TIL AT UDVIKLE NY TYPE BATTERIER

Forskere fra Aarhus Universitet har fået 30 mio. kr. i støtte fra EU's Horizon 2020-ramme-program til at udvikle en ny type batteri baseret på kobber.

Projektet, der hedder CUBER (copper-based flow batteries for energy storage and renewable integration), strækker sig over fire år. Ingeniørhøjskolen Aarhus Universitet leder projektet og samarbejder med Fraunhofer ICT, Aalto University, University of Bologna og den danske spinoutvirksomhed VisBlue samt en række andre udenlandske virksomheder.

Indtil videre har forskerne vist, at batteriet virker i laboratoriet. De mange EU-millioner skal de bruge til at videreudvikle teknologien, så den bliver klar til elnettet. Dermed kan det nye batteri, som lagrer solens energi både billigt og sikkert, blive til virkelighed blandt private forbrugere i løbet af få år. Batteriet er genopladeligt og gemmer elektrisk energi som kemisk energi i tanke med syrebaseret væske, og den frigives igen efter behov, når elektronerne pumpes igennem en ionledende kobbermembran.

Adjunkt Corneliu Barbu, der står i spidsen for projektet, forklarer, at man før har benyttet vanadium, men ulempen er, at det skal opløses i svovlsyre. Kobber er billigere, genanvendeligt og sikkert.

NY EKSPERTGRUPPE SKAL RÅDGIVE OM LANDBRUGETS ØKONOMI

Fødevareminister **Mogens Jensen** har nedsat en gruppe, som skal komme med gode råd til dansk landbrug om, hvordan erhvervets økonomi kan blive mere robust.

Dansk landbrug har gennem mange år haft stor gæld. Samtidig er landbruget også udsat for forandringer i vejret som den tørre sommer i 2018, der udfordrede flere landmænd på pengepungen.

Ekspertgruppen består af SEGES (L&F), LandboUngdom, Fødevareforbundet NNF, Nationalbanken, Danmarks Naturfrednings-

forening, Finans Danmark, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi på Københavns Universitet og Det Miljøøkonomiske Råd.

Ministeren har udnævnt Bent Naur til at lede arbejdet. Bent Naur er næstformand i Finansiell Stabilitet og tidligere direktør i Ringkjøbing Landbobank gennem 25 år.

Det første møde i ekspertgruppen bliver afholdt i starten af december, og det forventes, at gruppen afleverer sine anbefalinger til fødevareministeren i sommeren 2020.

SDU HENTER CENTERLEDER FRA AU

En af Danmarks førende forskere inden for kvantematematik, **Jørgen Ellegaard Andersen**, er 1. november tiltrådt som professor på SDU, hvor han skal lede et nyt center for

kvantematematik.

Han kommer fra en stilling som centerleder for Center for Kvantageometri af Modulirum ved Institut for Matematik på Aarhus Universitet.

Med sig har Jørgen Ellegaard Andersen projektet “Recursive and Exact New Quantum Theory”, som sidste år fik 10 mio. euro (74,6 mio. kr.) i støtte fra Det Europæiske Forskningsråd.

“Med det nye permanente center positionerer vi os som en ledende aktør inden for feltet hvad angår både det matematiske grundlag, som tilbyder yderligere muligheder for at forene teorien med Einsteins relativitetsteori, og de meget spændende nye kvanteingeniørmæssige anvendelser”, siger dekan Henrik Bindslev fra Det Tekniske Fakultet.

I forbindelse med tiltrædelsen på Syddansk Universitet er Jørgen Ellegaard Andersen blevet udpeget som formand for Danish Institute for Advanced Studies, der er universitetets interdisciplinære eliteforskningscenter.

Har du en navnenyhed, som du tænker er relevant, så send den til redaktionen på cbl@dm.dk. Vi kan ikke love, at alle kommer med, og forbeholder os ret til at redigere teksten.

Al henvendelse vedr. adresseændring eller -fejl hos din medlemsorganisation (DM eller Djøf).

Medier amok i sexforskning

Det er ikke til at komme uden om: Ordet "sex" får alle til at spidse ører, også selvom det handler om et dybt seriøst forskningsprojekt.

Af Lasse Højsgaard – lah@dm.dk – Foto: Thomas Borberg/Ritzau Scanpix

XXXXXXXXXX

Sex er fantastisk. Både at forske i, og når der skal sælges aviser. I dette efterår blev der slået noget nær danmarkrekord i intensiv mediedækning af et forskningsresultat, da rapporten "Sex i Danmark" udkom 28. oktober. Politiken udgav særtillæg, DR2 sendte temalørdag, TV 2 havde daglige nyhedsindslag i en hel uge, og stort set alle andre brede nyhedsmedier var med på rullen. Ikke en trusse var tør. Og helt ærligt: Hvem kan sige sig fri for at være nysgerrig, når det gælder nabosens – den gennemsnitliges – sexvaner? Christian Graugaard, professor ved Sexologisk Forskningscenter på AAU, var et af orkanens to øjne. Han er glad for den store interesse og ikke mindst for, at det ikke kammede over i ren hø-hø og fnisefnadder. Det havde han nemlig frygtet.

"Vi ved jo, at sex sælger, og alle, der har beskæftiget sig med sexologi, har oplevet, at der er blevet slået plat på en ellers alvorlig sag. Så vi havde da helt klart en frygt for, at det ville blive den lumre side af sagen, journalisterne ville kaste sig over, eller at det ville blive

sådan noget petitjournalistik med små klummer i damebladene. Men jeg synes absolut, undersøgelsen er blevet dækket sobert og nysgerrigt", siger Christian Graugaard, der står bag Projekt SEXUS sammen med overlæge Morten Frisch fra Statens Serum Institut.

Hvad er du oftest blevet spurgt om?

"Hvad der har overrasket mig mest i undersøgelsen".

Hvad har overrasket dig mest i undersøgelsen?

"Gennemgående er det nok de store kønsforskelle – at der på så mange områder er forskel på, hvad mænd og kvinder gør, mener og føler i forhold til det seksuelle. Men en ting, der efterfølgende har overrasket mig, er, hvor sprængfarligt det er at vise, at der er gennemsnitlige forskelle på køn. Særligt hvis man, som vi tillod os, foreslår, at de bygger på et komplekst samspil mellem biologi og kultur. Når to hvide, modne mænd nævner «b-ordet», er der åbenbart lagt op til øretæver".

Formålet med projektet er at skabe viden, som fremmer seksuel trivsel. Hvordan får vi mere seksuel trivsel?

"Det er en banal kendsgerning, at man ikke kan gøre noget ved problemer, før man har beskrevet dem. Det er det, vi har gjort nu, og det er første skridt til at ændre både en klinisk praksis og en forebyggelsesindsats. Skal jeg være lidt flot, så opfatter vi Projekt SEXUS som et akademisk bidrag til en nødvendig tabunedbrydning. Ved at få tal på bordet får vi lejlighed til at tale om noget, der kan være svært at tale om, og folk kan spejle sig og sige: Aha, jeg er ikke den eneste, der har det sådan. Og fagfolk kan se, at dette her er vigtigt for deres patienter".

Hvad skal du så lave nu?

"Projektet har nok peaket mediemæssigt, men for os er det først nu, alt det spændende begynder. Vi skal til at bearbejde alle tallene videnskabeligt, og så skal vi i gang med en tung proces, der handler om at overbevise fondene om, at det vil kræve mere forskningstid – og flere penge – at få tallene ordentligt foldet ud. Til gavn og glæde for danskernes sundhed", siger Christian Graugaard. ■